

ת

ש"ס

תורה אור השלם

וְאִם בְּלִי עֵדוּת יִשְׂרָאֵל

2. במארה אתם נארים ואני אתם
קבעים הגוי כל: מלאכי ג ט

מוסף רש"י

[illegible]

תוספות הרא"ש

[illegible]

א. לקמיה מייתי עשרה מבתי מבתא מחסאי ומותבי
הורו כ"ד ידעו שטעו וחזרו בתן בין שהביאו כפרתן
פוסר ור' אלעזר אומר ספק איזהו ספק ישיב לו בתוך
מורה אני בזה שהוא קרוב לפסור מן החובה אמר לו
אפשר היה לו שישמע וזה לא היה לו אפשר שישמע
אין שבת בתורה אין עבודת כוכבים בתורה הרי אלו
ין יכיצד אמרו יש נדה בתורה אבל הבא על שומרת
לרה"ר פסור יש עבודת כוכב" בתור" אבל המשתתחה
הנזק: גמ' אמר רב יהודה אמר רב מ"ט דר"ש הואיל
אמר רב אומר היה ר"ש כל הוראה שיצאה ברוב צבור
הבחין בין שיוגן למזיד מיתובי פר העלם דבר של צבור
ר' יהודה אומר מתרומת הלשכה הן באין אמאי כיון
תם ואב"א כגון דלא הוה ליה כמתא ואיבעית אימא
הן דברי רבי יהודה ר"ש אומר מתרומת הלשכה הן
שום סומכום אמרו תלוי אמר ר' יוחנן אשם תלוי
דס שאכל ספק חלב ספק שומן ונודע לו ישמביא אשם
ולא

תוספות

דאינו (אלא) אחד כמו פד העולם: משל דרבי אמימר ב"ר תימה דהאם נספק אכל ספק לו ולבולי עלמא אכל הכא לו אין ספק. וכן בסומכוס. מיהו יש לומר דהא תרוייהו שוין דספק הוי:

[illegible][illegible]

רבינו חננאל

[illegible]

[illegible]

מוספות הרא"ש

וְאֵלֶּם מְבִיאִים לַמֶּלֶךְ צִבּוֹר מִיַּיִת
קִדְשָׁם וְדוּחִי עֵשָׂה דִשְׁלֹמֹה וְאַיִכָּה נִמְנֵם
שְׂעִיִּי אַחֲרֵינִי עֹשֶׂה וְהֵאֵל הֵכָּא (') (מַפְסִי)
בְּדִין הַשְׁשׂוֹנֹת לִי בִּיהַד זֶה חִיּוֹן מַעֲלִין
לְדִיכָא לְנִימִר שְׁמָא מַחֲשָׁבָה נִחְפָּז
זֶה שְׁהֵר יֵן הַשְׁשׂוֹנֹת הַחֲדָף עֵין אֲוִי
אֲדָם צִעֻלִּים יִכְלֹל לְעַמִּיד עֲלֵיו אִם מִן
הַיָּסֵם אִם מִן הַלֵּילִים וּפְטוּרֵי. הַיָּסֵם לִיכָא
לְנִימִר שְׁמָא מִמֶּנּוּ שְׁמָא חוּלֵה צִעֻמָּה שְׁהֵרִי
חֶבֶר הוּרֵי בִּי: וְלֹא חֲמִישִׁים לַמֶּלֶךְ בִּי
מַצִּיִּין. וְלֹא צִבּוֹר דְּלֹא מִפְרַסְתָּמָא מִלֵּאסָה
וְהֵאֵל וְהֵאֵל יִיחִיד חוּלֵה בִּי: וְהֵאֵל וּפְטוּרֵי:
אֵלֶּם אֲפִילוֹ לַמֶּלֶךְ צִבּוֹר בִּי: וְאַיִכָּה
לְנִימִר מִפְרַסְתָּמָא חוּלֵה הֵאֵל וְהֵאֵל יִיחִיד
לֹא חוּלֵה בִּי: וְחוּלֵה צִעֻמָּה הוּא אֲפִי: הַיָּסֵם
אֲחֵר חוּלֵה בִּי: הוּא אֲדָם כִּי עֵין אֲוִי לִי
עֵסֶק: וְלֹא מַשְׁכָּה אֲפִילוֹ דְּנִשְׁלִיטֵי. וְלֹא
פְּתִיל דְּאֲנֻמֵּיהָ לְמַשְׁכָּה לִמֶּנּוּ הִבְיֹא צִבּוֹר
פֶּר הַלֵּךְ לִיכָא זֶה חִיּוֹן מַעֲלִין דֵּהָ
זֶה פְטוּר שְׂחִי בִּיהַד טַיִף דִּשְׁלֹמֹה בִּי:
הוּא חוּלֵה אֲפִילוֹ מִצִּיִּי אֲדָם טַיִף:
הַחֲדָף בְּדִרְךְ. לִיכָא לְמַדְמֵיִס אִסֵּם וְעִדְדִין
יִשְׁטֵם צִעִיר: אִיכָּה צִיִּיִּהוּ. לְרִיעֵי פְטוּר
דֵּהָ הַחֲדָף בְּדִרְךְ לִכְיוֹן דְּעוּרֵי הוּא לֹא
הוּא אֲפִסֵּר לֹא שִׁימַעֲמָה דְּחֹדְרוֹ בִּיהַד הַלֵּךְ
חוּלֵה בִּי: וְהֵאֵל וּפְטוּרֵי לְנִימִר: הַיָּסֵם
הַכִּי קָשִׁי לִי דֵּהָ צִבּוֹר חוּלֵה מִלֵּאסָה מַשְׁחֵם.
דְּהוּרֵי לְעָקוּר לֹא הִנּוּךְ דֵּהָ לֹא מִכִּי
מִדְּבַר וְאַיִכָּה אֲפִסְכָּה דְּהוּרֵי לְעָקוּר
בְּחֻמָּתָא לְמַשְׁכָּה בְּחֻמָּתָא יִכְלֹל יִיחִיד פְּטוּרִין
וְיִי חוּרֵי לְעָקוּר לֹא הִנּוּךְ יִיחִיד צִיִּיִּין:
וְלֹא וְעֵלֶם דְּבַר. לֹא לְמַדְמֵיִס דְּעוּרֵי מַקְלָה
קִיּוֹם מַקְלָה חִיִּי: מֵאִי מַשְׁחֵם. לְלִימִר
הַיָּסֵם שְׁמָא הַיָּסֵם וְעֵלֶם דְּהוּרֵי קִיּוֹם מַקְלָה
וְעֵלֶם מַקְלָה: אֲחֵר עוּלָה קְרִי
וְעֵלֶם מְדִיר. דֵּהָ מִ"ס דְּיוּעֵלֶם שְׂחִי
דְּצִר דְּמִ"ס דְּנִרְשָׁם לְפִינֵי וְלִאֲחֵרֵי וְקְרִי
זֶה וְעֵלֶם מְדִיר דְּשִׁמַּעֲמָה מְדִיר וְלֹא לֹא
זֶה: חוּקִיִּה לְמַשְׁכָּה. מַסִּיפָה דְּקִדְקָה
נִפְקָא מִלֵּל מִלֵּל דְּשִׁמַּעֲמָה מִלֵּל מִלֵּל
זֶה שְׁנֵה דְּצִבּוֹר מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל
מַקְלָה אִם מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל מִלֵּל
עֲבֻדָּה

רבינו חננאל

[illegible]

כפרתן דמי דלא מפרסמא
ו' למ"ד דכי הווינ' ג"ד ועשו
פטורין דליכא למימר לא
דין הוא אפ"ה לאו מולה
לא מבעיא למ"ד
ולתא אלא אפילו למ
פרסמא מלתא א' הווינ'
גמ' ר' יוסי בר אבין
בירא משל דסומכוס
וארם שבהי כפרת
וכע"ז נחכפר לו ספמי
ואין מבין אשם תלוי
פרסמא בלא אפרסמא
מבין ר' צבור מבין
מ"מ צבור מבין
מירינ' דלא דהכא ^א
ששהשבה אי שאיל
משי"לה: אמר לו
חושב כו': שפיר קא
ומר רבא החזיק בדי
זווי חייב דהא בביתא
היה החזיק בדרך: ה
ל הגוף: ת"ר ^א ונ
מבצוה כולה כיצד
אין שבת בתורה אין
כול ירו חייבין ת"ל ונ
בצוה כולה הרי אלו
דה בתורה אבל הכא
ים פטור י"ש שבת
רשות היחיד לרשות
וכובים בתורה אבל
פטורין תלמוד לומר ונ
ממר מר יכול יהו פ
ביטול מקצת פטורין
פטורין ממא חייבין
עמא דבר כולה מיל
עבר מאי משמע אמר
דבר חזקה אמר אמת
צות מכל מצות ולא
משמע אמר ר"נ בר יצ
ממר ^א וליף דבר דבר
זקוק ממרא ^ב כי יפלא
דבר אשר יגדו לך
הגוף ולא כד דבר
החזיק אמר רב כי
ג"ר חייבין עד שיו
דיון בו אבל בדבר

לֹא מִכְעִיָּא לַמֶּדֶד צָבֹר מִיֵּיתִי דַּמְפֶּרְסָמָא
וּמִלְתָּא אֵלָּא אִפִּילוּ לַמֶּדֶד יֵבִיב מִכְּבִּיאִין רֵלָא
וּפֶרְסָמָא מִלְתָּא אִי הוּהּ שְׂאִיל הוּא אִמְרִין לִיה
וּמֹר ר' יוֹסִי בַר אֲבִין וְאִיתִמָּא רַבִּי יוֹסִי בַר
בִּידָא מִשֵּׁל דְּסוּמְכוֹם לָמָּה הִדְבַּר דּוּמָה
וְאִדָּם שְׁהִבֵּא כִּפְרָתוֹ בֵּין הַשְּׂמִשְׁתּוֹת סִפְק
אִנְיָן נִתְכַּפֵּר לֹו סִפְק מִשְׁחֻשְׁכָּה נִתְכַּפֵּר לֹו
אִנְיָן מִכְּבִּיא מִלְתָּא אֵלָּא בִּידָא בִּידָא
וּכִיבִיאִין רֵלָא אִפִּרְסָמָא מִלְתָּא אִפִּילִי
צָבֹר מִכְּבִּיאִין דַּמְפֶּרְסָמָא מִלְתָּא וְהוּ
לִיה דְּהִכָּא בְּסִפְק מִכְּבֹּר יוֹם סִפְק
אִי שְׂאִיל לֹא אִשְׁכַּח אִינִשׁ
וְיִשְׁשִׁילִיה: אִמַּר לֹו בִּן עֻזִּיא מָאִי שְׁנָא מִן
שְׁפִיד קָאֵמֵר לִיה רִ"ע לָבֵן עֻזִּיא
וְחֻזְשָׁב כֹּה: שְׁפִיד קָאֵמֵר לִיה רִ"ע לָבֵן עֻזִּיא
וּמֹר רַבֵּא הַחֻזִּיק בִּדְרָךְ אִיכָּא בִּינִייוּת לָבֵן
וְיֹאֵי חֵיבִי דְּהָא בְּבִיתֵיהּ אִיתִיהּ לִרִ"ע פֶּטְוֹר
הַחֻזִּיק בִּדְרָךְ: הוֹרֵו לֹו בִּידָא לַעֲקֹר אֵת
לִל הַגּוֹף: תִּרְ"י וְנִעְלָם דְּבַר וְלֹא שִׁיעָקֵר
כִּיצַד בְּתוֹרָה אִין גְּדָה בְּתוֹרָה
שִׁבְת בְּתוֹרָה אִין עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים בְּתוֹרָה
כּוֹל יְהוָה חֵיבִין תִּל וְנִעְלָם דְּבַר וְלֹא שְׁתַּתְּעִלָם
כִּיצַד כּוֹלָה הָרִי אֵלֹו פֶּטְוֹרִין אֲבָל אִמְרוּ יֵשׁ
בְּתוֹרָה אֲבָל הָבָה עַל שׁוֹמְרֵי יוֹם כְּנָגֵד
דְּהִס פֶּטְוֹר יֵשׁ שְׁבַת בְּתוֹרָה אֲבָל הַמוֹצִיא
לְרִשְׁתּוֹת הַיּוֹדִיד לְרִשְׁתּוֹת הֶרֶבִים פֶּטְוֹר יֵשׁ עֲבוּדָת
וְכּוֹכְבִּים בְּתוֹרָה אֲבָל הַמִּשְׁתַּתְּוִה פֶּטְוֹר יִכּוֹל יְהוָה
פֶּטְוֹרִין תַּלְמוּד לּוֹמֵר וְנִעְלָם דְּבַר וְלֹא כָּל הַגּוֹף
מִמֶּדֶד מִר יִכּוֹל יְהוָה פֶּטְוֹרִין וְאִי בְּקוּם מִקְצַת
כִּיטוֹל מִקְצַת פֶּטְוֹרִין וּבַעֲקִירִית כָּל הַגּוֹף
פֶּטְוֹרִין בְּמֵאִי חֵיבִין תְּנָא הֵכִי קָא קִשְׁיָא לִיה
וְיִמָּא דְּבַר כּוֹלָה מִילְתָּא מִשְׁמַע תִּל וְנִעְלָם
דְּבַר מָאִי מִשְׁמַע אִמַּר עוֹלָא קְרִי אִיתִי וְנִעְלָם
וְדִבְר חֻזְקָה אִמַּר אִמַּר קְרָא וְעִשּׂוּ בְּהִיא מִכָּל
מִצְוֹת מִכָּל מִצְוֹת וְלֹא כָּל מִצְוֹת מִצְוֹת תְּרִיתִי
וְשִׁמְעַם אִמַּר רִ"ג בִּי יִצְחָק מִצְוֹת כְּתִי רַב אִשִּׁי
וּמֹר יִלְיָף דְּבַר דְּבַר מִזְקֵן מִמָּרָא דְּכִתִּיב בִּיה
מִזְקֵן מִמָּרָא כִּי יִפְלֵא מִמֶּךְ דְּבַר לֹא תִסּוּר מִן
דְּבַר אִשִּׁר יִגְדֹו לָךְ יִמְיִן וּשְׂמָאל מִה מִמָּרָא
מִן הִדְבַּר וְלֹא כָּל דְּבַר אִף בְּהוֹרָא דְּבַר וְלֹא
כָּל הַגּוֹף אִמַּר רַב יְהוֹדָה אִמַּר שְׂמוּאֵל אִין
לִי חֵיבִין עַד שִׁוְרֵי דְּבַר שְׂאִין הַצְדוּקִין
וּמֹר דְּבַר בִּדְרָה שְׁהַצְדוּקִין מִדִּין כֹּו
פֶּטְוֹרִין מָאִי מִשְׁמַע וְיֵל מִר בִּי רַב הוּא תְּנֵי יֵשׁ

ימים כנגד יום פמור ואמאי שומרת יום כנגד יום
ואה שריא גמר ביאה הוא דאסירא הא נמי
א הא כתיב משכבי אשה דאמרי כדרכה אס
ואה שריא אי הכי אפי' נדה נמי אלא לעולם
דאמרי ובה לא הויא אלא ביממי דכתיב כ^ב
יר ואמאי הוצאה הא כתיבא "לא תוציאו
עית אימא' דאמרי הוצאה^א (והכנסה) ה
אבל המשתחוה פמור ואמאי המשתחוה
פשתויה כדרכה אבל שלא כדרכה שריא
פשתו ידים ורגלים והשתחויה דלית

תוספות

[illegible]

הא כת' ^ס וספרה לה ^ס מלמד
תיב ^א את מקורה הערה דאמרי
אפי' הערה בשלא כדרכה
כדרכה ודאמרי הערה באשה
ימי זונה תנן יש שבת בתורה
משא מבתיכם [דאמרי] הוצאה
דאסירא מושיט חורק שרי
כתיבא דכתיב ^ז לא תשתחוו
ע"כ"א דאמרי תשתחוו גופה
ה פשוט דים ורגלים שרי

בעי

ל א מתי פירש מהל' שגגות הל' א
ופירש הל'כ סתם עשין רח:
לא ב מתי שס פירש הלכה ה:
לב ג ה ו ז מתי שס הלכה ז:
ד [מתי פיר מהל' ארסי' צואה הלכה
:]

תורה אור השלם

- [illegible]

מוסף רש"י

בדבר שאין הצדוקן מודין בו.
שאלן מעותו מפורש כמורה נהד"ס
אלא כמשנה ואי בדברי האמוראים
מנהגיהו (גמ'). ויל קרי בי רב הוא.
מיתוקות של בית רבן יודעין שאינו
כלום (שם).

רבינו חננאל (המשך)

[illegible][illegible]

(א) גי' רבינו נחמה. (ב) גי' שלנו ומחנ'י
ממי וגי' רבינו נכון מאל. (ג) לגי' שלנו
ומחנ'י כ"ד כהן סי' שיעשו בנתיים
סמטנו ועי' חס' ומלאה דרבינו ל"ג
מלת כהן לז"ק.

הוא מביא את המעשה הזה לאור המצב הכלכלי של ישראל באותה תקופה. המלך חזקיהו היה צריך להגביר את המאמץ להגן על ירושלים מפני המצור של סבך, ולכן הוא נאלץ להעלות את המיסים על העם. המעשה הזה, על אף שהוא נראה כמנוול, הוא למעשה מעשה של אהבה ושל חסד, שכן הוא מביא את העם אל האחדות והשלום.

מסורת הש"ס

[illegible]

לא היו הוראה מעטות להם כל עד
שיסאל אשכנז מתי ^(פ) דעשני שוגנין צ"ד
והכל היה להם שגגת מעשה בלא הוראה
ומניין כל אחד מן הקהל כשכח או
שעיה דלמוד דמו: **הורו צ"ד שוגנין**
ועשו הקהל מוידים פטורים. דלמוד לאו
בר קרנן הוא: **גמ'** **עמאל דלרנא**
ועשו מוידים דפטורין. דלמוד לאו בר
קרנן הוא לא צבור ולא יחד הא שוגב
דומיא דלמוד דלא או ממח מלה צ"ד
היו שוגב דלמוד בעלמא וחייב צגגת
מעשה קרינא ביה: **כגון** **ססורו צ"ד**
שחלב מופר. שער לה קרבן ולא שגל
הכלות דלאו הו עוקל כל הגוף: **ומחלפין**
חלב צגגת ואכלו. דחייב דמוליה בעלמא
הוא. והאי קרי ליה דומיא דלמוד משום
שוגב נמי לאו מלה צ"ד הוא. **ומחלפין**
אזי דבעי רמי בר חמא (ושלן כ"ג):
אמר נך. רמי בר חמא האי דקמי שוגנין
ועשו מוידים לא למידק מינה קא אמר
אלא אידי דלנא מידין ועשו שוגנין אתי
נמי שוגנין ועשו מוידים וכדי נסכה ולא
דייק' מינה כלום ובעיא דרמי' מהא ליכא
למשעמי מניה: **מתני'** **הורו צ"ד ועשו**
כל הקהל או רובן עד פיהן מביאין
(כגון) צ"ד ולא צבור: כעבורה כוכבים
צ"ד מביאין פר וטע' דכרי ר"מ. דעשני'
כוכבים כהוראם פר ושעיר מינה דמי'
שלן לך האמור ^(פ) ופי' שמינו לא תעשו
אלו כל המזות האלה הישית בעלותם
כוכבים כדאמר לקמן צפרה הורה כסן
משום ^(פ) אחי הוא מזוה שנקולה כנגד כל
המזות היא ואמר לו עשית' כוכבי' וכתיב
(ממנו טו) ועד עד העצה פר בן קמי
אחד לעולה לריח ניחוח לה' ומנחתו ונסכו
כתשעט ושעיר עזים אחד לחטאת: **רבי**
יהודה אמר י"ב שנטים מביאין י"ב
פרים. דלמוד לא שנט עשירי קלרי
וקסנר צבור מביאין פר ולא בית דין:
רבי

כוכבים יאפילו אמר
שלה חייב שמוע מינה
כביטול מקצת וקיום
מתני' ה'הורו ב"ד
ואמר להן מועין אתם
אל ב"ד שם או שהיה
או נתין או זקן ושלש
שנאמ' כאן עדה ונאמר
האמורה להלן כולן
היה האמורה כאן עד
הה' גמ' או שלא היה
לכן אמר רב ששה וכן
מפני מה אמרו הורו
לא פטורין מפני שהיה
לא היה מופלא של
פני שהיה להם ללמוד
עדה ונאמר כאן עדה
להוראה: והתם מגל

ועשו מזידים ללא למדק מינה קא חמי
אלא חיידי דתנא מזידים ועשו שוגגין מלא
נמי שוגגין ועשו מזידים וכדי נספק ונא
דריק מינה כלום ובעיא דריד' חסיד ליתא
למשמע מינה: מתני' הורו ב"ד ועשו
כל הקהל או רובן על פיהן מביאין פר.
(בבבן) ב"ד ולא נזכר: בעבורם כוכבים
ב"ד מביאין פר ושע' דברי ר"מ. דנעביד'
כוכבים דהוראה פר ושעיר מימי' דכתי'
בפי' שלח לך אשמים וי' חטאו ולא חטבו
אח' כל המלות דהיינו דהיינו בעבורם
כוכבים דבאמר לקמן פרק הורה כסן
משום ה' אחו' הוא מזה ששקולה כנגד כל
המלות ה' אומר זה עבוד' כוכב' וכמי
(ממדי טו) עובד כל הפרד כל בן הקדש
אחד לעולה לריח ניחוח לה' ומנחתו ונסכו
כמשפט ושעיר עזים אחד למטא': רבי
יסודע אומר י"ב שבעים מביאין י"ב
פרים. לא שבע ושבע חקרי קרב'
וקסנר נזכר מביאין פר ולא בית דין:
רבי

בדומין לך ואימא עמך לשכינה אלא אמר ר"נ בר
"הורו ב"ד שונגין ועשו כל הקהל שונגין מביאין פר
עשו מזידין הרי אלו פטורין: גמ' שונגין ועשו מזידין
ממי ישהורו בית דין שחלב מותר ונתחלה לו בשומן
משום דתנא רישא מזידין ועשו שונגין תנא סיפא שונגין
על פיהן מביאין פר ובעבודת כוכבים מביאין פר ושעיר
יובעבודת כוכבים מביאין י"ב פרים ושנים עשר שעירים
רבי

היה במנין דא"כ אפי' קטן שבהם נמי כדאמר' לעיל שיהיו כולן כהוראה. וקשה דהא אהותב
לעיל. (ו' ד' לריבין) לומר דלפני הוי' לא היה כבוד בעיל הא מתקין ואלא אחי כל עתה דקאמר
רחמנא ב' עי' לקמן גכ"ט י"ד (ו' ה' י"א) וכן' מוסיף נמי אחי א' אחי ידע דכמאן דלית' דלית'
דמיא: אחד בהן גר או סביר. בירושלמי שפירושו ומתוהו. דמי שאין ראי' להוראה נעשה כאן:

[illegible][illegible][illegible]

ו. ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת בחריש ובקציר חשבת: שמות לד
ז. ויאמר יי אל משה אספה שבטים איש מוקני ישראל אל דעת כי הם זקני העם ושטן ילקחת אתם אל אהל מועד והתרגבו שם עמך: במדבר יא
ח. ושפטו אל העם בכל עת והיה כל הדבר הגדול אשר אצרך והיה הדבר הקטן ישפטו הם והיה מעליך ונאסוף אתך: שמות יז

בני רב יוסף איי איסור חריש
בשבת מהו כו'. [וא"ת] תיפוק ל'
הנהגה דהנהגה וישיבה וכו'.

[illegible][illegible]

א. אולי י"ל דהא פהי טעמים דהא: ב. ג. ודאא גי' רבני שחמלה חזקה כדרישאל דמי דה"ל דחשוני דלחשו דלא מי' שני י"א: ד. ו"ל דמינו דמינו שד"ר: ה. אולי גי' רבני למדינת הים אחר ד"ס חזקה מי' 10

רבי שמעון אומר י"ג פרים ובעבודת כוכבים
שלושה עשר פרים וי"ג שעירים פר ושעיר
לכל שבט ושבת פר ושעיר לב"ד הורו ב"ד
ועשו ז' שבטים או רובן על פיהן מביאין
פר ובעבודת כוכבים מביאין פר ושעיר
דכרי ר"מ ז' רבי יהודה אומר י"ז שבטים
שחמאו מביאין ז' פרים ושאר שבטים שלא
שחמאו מביאין על ידיהן פר בשאף אלו שלא
שחמאו מביאין ע"י חוטאין ר"ש אומר ח'
פרים ובעבודת כוכבים ח' פרים וז' שעירים
פר ושעיר לכל שבט ושבת פר ושעיר לב"ד

לפניו ואכל את אחד מהם ואינו יודע
מחביו טעמת וריביו יאסע פוקר ותניח
אם חלב אכל חיבב אם נותר אכל מניח
אומר אשר חטא עד שידע לו בחביו
חטא הכא נמי קבירא ליה לרי אליעזר
מה נפסק אם חלב אכלו בבוראה מביאין
פסין וזו אכלו בבוראה מביאין פסין
וחיבב וממז"ל אפי' סימא רבי אליעזר
ושאני הכא דכתיב וגדענה הכעסא אשר
חטאו עליהם והקריבו. למשמע שידע
להם החטא שחטאו עליו ע"פ בית דין.
העם נמי הא כתיב אכל חטא כה.
למשמע עד שידע לו במה חטא: כה.

עין משפט
ור מצוד

רבינו חננאל

תורה אור השלם

- מזוסף רש"י

שפות הרא"ש

Journal of Management Education 36(7) 809-824

מסורת הש"ס

1. אם הבחן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו איש חטא פר כן בקר תמים ליה' ויקרא ד ג
2. ובפר הבחן על הנפש השגתה כחטאה בשונה לפני' ל' לכפר עלי' ונסלח לו: במדבר טו כח
3. ואם נפש אחת תחטא בשונה והקריבה עו בת שנתה לחטאת: במדבר טו כז

[illegible][illegible]

ב"ד חייבין קרנן אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה וכן התמיש
ונכסור הוא דבר עבדי בשגגת מעשה לחודיה ימיוול כל חד וחד כשכר
אלו שעיניה דדיינים כיחידים דקיון דלא עשו ע"פ מ"ד מחלקיו כילווה ממדרי
והיו יחידים יחידים חייבין בשגגת מעשה כל ב"ד משגגת מעשה
לחודיה פטור מכלום כדלמא לקמן בפרק
בבא (דף ק"ג:) מעם האר"י פרט למשגג
דלוי ומציא בשגגת מעשה כלל ואיינו
דקאמי יא' משיה משגגין טעמיה בשגגה
דסיני בשגגת מעשה וכו'; בב"י ואלו
משגגין בעצודם כוכבים לא קאני' דקמי'
ואי בעצודם כוכבים לא חייבים אלא
על העלם דבר עם שגגת מעשה ולא
קמי' וכן התמיש ומדלא קמי' וכן תמיש
מכלל דמישגג בעצודם כוכבים חייב
בשגגת מעשה לחודיה; מהני' מני' ר'
הוא דסינא משגג בעצודם כוכבים ר'
אומר בשגגת מעשה. לחודיה ומכא'
בבבב' דר' יוחנן וס' חזיה מעשה

כשאר מלות. ושון שאין מציא שום
תלוי: **והסכרם** ודונו **כרם** וסגנו
חטאת. פשוט "כרם" דקתי ולא צעוד?
כוכבים חלף על שמיים וזו ודונו
כרם ועל סגנו חטאת דקתי? קצת ו.ו.
המשיח הוא ק"ל דמשיח נמי צעודות
כוכבים חלף חייב חלף על דבר שצדונו
כרם ועל סגנו חטאת דקתי? קצת ו.ו.
נאמר כלן עליה כו' לאשמת העם הדי
משיח לצדור ואפי' הדי לא קתי נמתי
וכן המשיח: **אלה טהא כהא**. דבר
שמיים על דונו כרם חטאת חטאת
כשאר מלות וכן המשיח והוא הדין
צעודות חכמים חלף לצדור דלית
חייב צעודות כוכבים חלף צדור שדונו
כרם וסגנו חטאת: **הכא נמי טהא כהא**.
לדן חייבין כשאר מלות חלף על העלם
דבר עם סגנו משיח וכן המשיח והוא
לדן לעבודת כוכבים דמשיח לצדור כי
היכי חלף ב"ד חייבין על עבודת כוכבים
חלף על העלם דבר עם סגנו משיח
ודלא כרבי: **מאי עטמא דרבי אמר**
קרא. פירשט שכלן לא וכפר הכהן על
הנפש השוגגת וגו' סבר דבי חטאה
בשגגה הדי משמע חטא זה בשגגה היא
כלומר כשגגת מעשה לאחודי אפילו
משיח: **ורבנן משיח מי שחטאו בשגגה**.
דהי משמע וכפר הכהן על הנפש
השוגגת דכיון שעירה בשגגת מעשה
מי שחטאו בשגגה כשאר מלות: **אלא**
משיח שאין חטאתו בשגגה. כשאר
מלות כלומר כשגגת מעשה חלף
בהעלם דבר עם סגנו משיח ועל
שגגת מעשה לאחודי פטור לגמרי:
ושון

גולן דת"ר לפי שיצאה עבודת כוכבים לרין בעצמה יוכל להלן מעיני מה להלן אין חייבין אלא על העלם דבר בר עם שגגת מעשה ואילו משיח בעבודת כוכבים לא כוכבים רבי אומר בשגגת מעשה וחכמים אומרים תלוי ותסכרא בודונו כרת וכשגגתו חמאת מי קתני להא מ"ט דרבי אמר קרא ² וכפר הכהן על הנפש נשיא בחמאה בשגגה רבי סבר חמא זה בשגגה חמאתו בשגגה אלא בהעלם דבר ושון שבשעירה ואחד נשיא ואחד משיח כולם בכלל נפש אחת הן ושון

[illegible]

מושא שכבדו שראה עינם של שאר סגנדרין שאם (הורה) לבדו כלא האחרים ועשו הצדק מושא מצות תוכיח בהו מעיני הקהל וכלא סגנדרין הו עיני. ונראה שבחנם דחק קרא את סגנדרין לא משמעותו ופלא אלא משום דכתיב בהו ונעלם מעיניו ודמשתע שנעלם בדבריהם. נאדיו כיירא חזק ונאמר לו חייבין על שנותנ (משתע) מלח' עיניו ודמשתע שנעלם מעיניהם מהם האחרים הקהל שראה כדכתיב חזק ונעלם מעיניו. אבל כפי עובדות בה מעיניו עשה ונעשה לשגגה. לא משמע דאריי כדכתיב כלא כלא שבענת משעת קהלי. וכן אף חזק. חקשה הרמיה' לו להמ' לו למקח עובדות כוכבים משום מצות נעלם הקהל בד ונעלם נאדיו שבענת עובדות כוכבים כי לכל מה שבענת. ודמשתע מריותו לשלם (מלך דף) הו. ומשתע חזק לא חייבין כלא האחרים. ודחקן תרומה' לדלע' ליא אלא כפי' ודש' חזק מריותו חזק וקח' בכדי אבל כפי' הורה דרשתי ליה מקח עובדות. ודקא עשה' לשגגה ובידחא דרשתי משעת עובדות כוכבים לא קחין. דלא קחין עובדות כוכבים. ודקא תהיטא אלמא משעת עובדות וליאס' למקח לא קחין. וכל עובדות כוכבים אצורו ומשיח' ודקא חזק' בהו מה קמה בהו אר' אר' חייבין כן לא עובדות כוכבים. וזהו חזק' על דף חקשה. ודמשתע ודשכר עובדות כוכבים אלמא עמל' בעמל' דרשתי **ואל** אלא כפי' חזק' עיני. וכן אף חזק' עיני. (ובדעת כוכבים) כן. [בדף] קא' לענין [כן] ונעודת כוכבים. ובפר' הנה' על שנותנ (חזק). חקשה הו כפי' השגגה וכן משמע עובדות הכהן על שנותנ דריותו משעת גיראדא. וכן כפי' חקשה כשגגה. מן עובדות כוכבים אלא כ' תרע' שנותנ משעת עיניו ושכשכר עובדות. ודכתיב אלא כפי' חקשה וכן משעת עובדות כוכבים אלא כפי' משיח' דהנאטאא שגגה לעמס' משעת שגגה אחר גיראדא. וכן אף חזק' [אלא] כפי' השגגה בלתי רמתי' לשאמועין' לא מעשין' כמחאטא שגגה אלא שאי' חקשה.

אמר רב פפא כוון חטא
למימר חטא במ
עצמו היכי דמי דית
מזורו בתרי איסורי אמ
מקומות גורמין אלא
דקא מזורו בתר
עצמו הוא: פשיטא
כוכביים חטא בפני ע
במעמיהו וחלוקין בק
דכפר ושעיר דהא קא
מיתו וכל שכן ההר
בחלב דחלוקין בקרבנ
שעירה ואיתו פר אל
את הקרב והן בחלב
אמרינן אף על גב ד
קראי קאתו הא פליגי
שם חלב אחד הוא אמ
אחד הוא הוא פליגי
במעמיהו הא פליגי
בקרבן בתר קרבן או
דין חייבין עד שיורו
ולקיים מקצת וכי: מנל
דעלם דבר דבר ולא
בעבודת כוכבים
שיצאה עבודת
יכול יהו חייבין על ע
מעיני נאמר להלכה
כאן נמי בב"ד וכו'
הוא אף נמי גמ'
מתני' אין חייבין א
שגגת המעשה יוכ
כוכבים אין חייבין א
שגגת המעשה: גמ'
יכול יהו חייבין על ע
דבר אין חייבין א
שגגת מעשה: וכן
אמרינן הוה

בר עם שגת מעשה:
מר כאן מעיני וואמר
יבין אלא על העלם
דתניא משיח בעבודת
שיון שאין מביא אש
ו'נ תנא הא והוא זה
זה משיח השוגגת
שגגה יצא משיח שא
נפש אחת אחר יחיד

[illegible]

בְּתוֹכָם חָלַד וְז' בְּתוֹכָם
מִיּוֹב. בְּסוֹקֵימָה חָלַד
בָּיִם מִתְּרִי קִרְיָא וְנִפְקִי:
כְּנֻסָּה. בְּדִלִי מִיֵּימִי שְׁעִיר
יָס וְהוֹרֵה לֹא מִיֵּימִי שְׁעִיר:
יָס. אֲמֹרָה דְּלִמְדִּי עֲבֹדֵת
זֶה שֶׁלֹּא לֵךְ אֲנִישִׁי^(א) וְאֵם
שֶׁלֹּא אֲמֹרָה נִשְׂאִי בְּשִׁמְשֵׁם: הוּא
אֵם הַקֶּרֶב. דְּהוּא דִּבְר
לִי מִתְּרִי דְּהָא לֹא מִפְּרֵשׁ
שִׁי' אֲמֹרָה פְּלִיגִי בְּשִׁמְשִׁית
וְיִרְשִׁית (דָּף: ע) מִזֵּי יִיטֹר
וְיֹכֵס חֲלֵב שְׁעִיר
דְּכֻרִים מִתְּרִי דְּהָא לֹא
אִי נִמִּי דְּהוֹרֵוּ בְּחֲלֵב שֶׁל
יָס לְפָנוֹת מִכּוֹת דְּכּוֹת לֹא
הוּא דְּבִר דְּרִי אֲדֻקְוִין
דְּקִרְבָּנִי שׁוֹם. דְּכֵן בְּפִר
יִינֵן דְּמִסְרִי קִרְיָא קֵץ אֲשׁוּ.
לִי בְּפִרֵּק קִמָּה (דָּף ג.) וְאֵת
דְּמִסְרִי לִי בְּפִרֵּק שֶׁלֹּא שֶׁלֹּא
לִינִין בְּשִׁמְשִׁיּוֹ. הָא
קִיסָם וְיִתְפַּסֵּר בְּכֵי עֲמִי:
זֶה שֶׁלֹּא אֶחָד הוּא. וְהוֹרֵה
לִי וְיִתְפַּסֵּר עִם הַכְּזוֹרִים
בְּכֵן דְּכֵס הַמְּזוֹנֵל בְּחִיבִים
לְפָנוֹת מִכּוֹת וְהוּא דְּבִר
מִתְּרִי: בְּכֵר קֶרֶב אֲוִלִּין.
קֶרֶבֶן הוֹרֵה עִם הַכְּזוֹר
עִם הַכְּזוֹר. מִתְּרִי: לִפִּי
לְכֹבֵדִים. מִחֲלַל פִּר הַעֵלֶם
לִידֵן עֲנֻמִּי בְּהַבֵּל עִר
פִּר. בְּנִגְדוּת חִיבִים
אֲשֶׁם מִעֵינִי הַעֲדָה^(ב) וְנִתְּמַר
וְנִתְּמַר דְּבִר מִעֵינִי הַקֶּהֶל^(ג):
דְּכֵינִי וְנִתְּמַר דְּבִר מִעֵינִי
דְּבִר מִעֵינִי אֲשֶׁר לִי (דָּף ה.).
בְּזִדִּי דְּלִמְדִּי וְנִתְּמַר
דְּהוּא לִי וְנִתְּמַשֵּׁה תְּלִי
הַקֶּהֶל: קֶהֶל וְשֵׁוּ וְעֲבֹדֵת
תְּחִיב בִּדִּי דְּלִמְדִּי וְיִהִי אֵם
וְנִתְּמַשֵּׁה אֲשֶׁנֶּה^(ד) וְיִהִי קִדִּי
לִי מִעֵשֶׂה תְּלִי בִּדִּי אֵלָּא
מִכּוֹת מִעֵינִי הַעֲדָה וְנִתְּמַשֵּׁה
אֵלָּא מֵה לֵּהֲלֵן בִּדִּי דְּלִמְדִּי
אֵלָּא אִף שֶׁלֹּא בִּית קִדִּי:
חִיבִין קֶרֶבֶן וְכו' אִין

וְכֹכְבִּים אֵלָּא עַל הָעֵלָם
עַל שְׁנַת הַמַּעֲשֶׂה
מַעֲשֶׂה אִף כָּאן אֵין
נִיתֵן מִנִּי רַבִּי הִיא
דְּבַר יִשְׁוּן שְׁבַשְׁעִירָה
הָא הוּא הָדִין לְהָא
בְּחִמְאָה בְּשִׁנְגָה הַנֶּפֶשׁ
סְבְּרִי מִי שְׁחַטְאֵתוֹ
וְגַלְלֵן דְּאִמְדִּי קְרָא וְאִם

קצותו וקבורו בחד ארסא, מן
ואתן קבורה להם דלעיל עליו
כחן כלהו מן דלעיל חלד
ריב מ'עט כהן נהר דמוק נהר
ממ נהרבי שני לל ענין שאל
נולו מה ריב עני הלך ב' סדר
ריק ילפני עני עני כלהו אל
והדל ילפני ההא מעני מהל אל

מיתה. כלומר ואי מ'ד ריב' ר' צבבור
קיסמו כהור נדרו אל אש ר' אל
שכט ור' ואלד מרדא אל חמב' **א**
סוס ר' נחל חל' כ' ה' התא. אל
מ'ביאר פר ד' שישור ור' שירא
כ' ביאר מ' חלד ור' שירא חלד
מכמ ור' סמר סמר סמר סמר
ר' אל סמט שכט אל רובו בהרייה
מ'ן סמול פר אל אוור חל' פריס
מ'ן סמול פר חלד שכט אל חל
ר' עשה שכט אל רובו על סמר
אל סמרי. והא ור' כ' שכטס אל
אל סמר.

צוח. אל סעבודת כווסב' מ' קל ר' אל
שאן חטור שכטנו וירגתא כשא
הריארה קר' קושי חלד חטט שכטנו
אל לחבור על סמר השונת אל סמר

אמר רב
דרי הטא ב
מחכפר צפ
דווא מופל
משום דקא
מקומות מ
אמר: צפ

[illegible][illegible]

(א) ר"ל הב' משכנתא בלבד. רחוק ר"ל הב' ללא משכנתא אלא ביחיד.

11/25/2012

—

1. _____

1 2 3

גביו משיח. ומבואר עוד בפרק

בתי (ק) בברת חברה אס כו' אשכנז

את מנהגו נפקא

MANUSCRIPT

על פי דברי ר' חייא ור' חסדאי

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Keywords: child sexual abuse; disclosure; social support

(א) לְקַחְמֵי יֵאֵ: יֵאֵ"שׁ דְּלֹאֲמִי מִבְּנֵי
 (ב) יִמָּא יֵאֵ, מוֹלִין קֵלֵד: [מוֹסֵס]
 (ג) יִמָּא יֵאֵ, מוֹלִין קֵלֵד: [מוֹסֵס]
 (ד) יִמָּא יֵאֵ, מוֹלִין קֵלֵד: [מוֹסֵס]
 (ה) יִמָּא יֵאֵ, מוֹלִין קֵלֵד: [מוֹסֵס]
 (ו) יִמָּא יֵאֵ, מוֹלִין קֵלֵד: [מוֹסֵס]
 (ז) יִמָּא יֵאֵ, מוֹלִין קֵלֵד: [מוֹסֵס]
 (ח) יִמָּא יֵאֵ, מוֹלִין קֵלֵד: [מוֹסֵס]
 (ט) יִמָּא יֵאֵ, מוֹלִין קֵלֵד: [מוֹסֵס]
 (י) יִמָּא יֵאֵ, מוֹלִין קֵלֵד: [מוֹסֵס]

[illegible]

שאר כולן: נכחיה רחמנא
אי נמי בעשירות. דהיינו
מאחת גבי עשירת האופה
ון מתחייב ככולן כלל הלכך

מ'י פ'יה מהל' בלי התקדש
 ה'ל'א:
 ופ'יו מהל' אגרות ה' ע:
 וי' שם פ'יו הלל' ד:
 וי' שם ופ'יו הלל' א והלל' ו:
 ו' שם פ'א ה' ד ופ'יו ה' א:
 ו' פ'י' שם הלל' א:
 ו' שם פ'א הלל' ד:
 ו' שם פ'י' שם הלל' א:
 ו' שם פרק ח הלל' א:
 ו' ש' שם פרק עו הלל' ו:
 ו' ש' שם פרק פ' הלל' ב:
 ו' שם פרק ט הלל' י:
 ו' ש' ש' ש' הלל' א:
 ו' ש' ש' פ' הלל' ו ופ'ין
 ב' נהגות ונכ'י:

[illegible]

וְאָמַר לֹא תִגַּע יָדוֹ דִּי שְׂדֵה
הִיבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא
שְׂחִי תְרִים אִי שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה לִי
אֶחָד לְחָטָאת וְאֶחָד לְעֹלָה:
וּקְרָא הָאֵל
וְאָמַר לֹא תִשְׁגֹּי יָדוֹ לְשִׁתָּה
תְּרִים אִי לְשֵׁנִי בְנֵי יוֹנָה הִיבִיא
אֶת קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂיהִי
הִתְקַפָּה מִלֵּת לְחָטָאת אִי שְׁנֵים
עֲלִיָּה שְׁמֹן וְלֹא יִתֵּן עֲלֶיהָ לְבָנָה
כִּי חָטָאת הָיָא: וְקָרָא הָאֵל
אֲשֶׁר נִשְׂאִי יִתְקַא וְעִשָּׂה אֲחֵת
מִשְׁכֵּל מִצוּת יִי אֱלֹהֵיוֹ אֲשֶׁר לֹא
תִשְׁנִיָּה בְּשִׁגְגָה וְאָמַר:

הנשיא מביא שער. מדיני נכלל
המלח שנתורה (פריחת ב.)

[illegible]

אני יאל אלא קיט שיהוו אומר הדתן המושל תחתיו מבני ירי אלו אמר אתה את
פירוט שמקריבן שיהיו האדם בין העובד והלוי בזה שמקריב עם את
יום חובה. קרא מיה אירי אף בכנהי הדוטים שמקריבין חובה. ופי' אחר שפי' רש"י
אחר ואל דלרות יושבין ווליהם מושב נחא: ואי גפס שפי' אמתר שפי' רש"י
קל' שפי' אמתר דקתי רש"י אמשטא שטור שמעית קול דודר ניו (שמהו) שכל
כו בעולה וידר הדתן במא דמחייב ולאפיקו מרא דאמנ נשיא כבא שער. הימיה יל:

[illegible]

6. י"ז חשוון תשס"ב

[illegible]

מגיד: אלון, יוני חנוך, יוני רומנו"ם, נחמה בלומ"ל, דרורני ו

[illegible]

- וידברו אליו לאמר אם היום תהיה עבד לעם הזה ועבדתם וענייתם ודברת אליהם דברים טובים והיו לך עבדים כל הימים: מלכים א יב ז
- אשר נשיא יחזקא ועשה אחת מכל מצות יי אלהיו אשר לא תעשינה בשונה ואשם:

- [illegible]

ומה אכלו אכילה גסה. פרשי י"ל (לשם אכילה גסה) שלא נתחכו לאכול שלש מצות אלא נתחכו לאכול בקטנות סעודה (לשם אכילה גסה). ופירושו אינו מובן ברמב"א. פשע אי עמה ששאל בקטנות סעודה זו היא עיקר מצותו שהיה נאכל על השבע. ועוד מאי דקאמר לשם אכילה גסה אם הוא שבע כיצ' שהאכילה גסה זה היא לו כפי הדרגה לשם אכילה גסה.

למשחה כדרך שהמלכים אוכלים
כפשוטו שאכלו לאחר שהיה שבע
מזמ פריך שפיר נהי לא קא עביד
האובל אכילה גסה ביוה"כ פטור
שנפיר זה לזוט שפודר מאכרם.
שעוד למצור שהיה תאב מפארו
תקלה זו ע"ד הרמ"ה ז"ל: נדחה
כל בעילות האמהות להנאתן הלכך

ופסוקי: אינערסירט פורשא. כלומר ש'
 הדר ממונות ויש סכל פלא נטקוק מדר
 כל דה דוד מיון קטלה דארעא ומתקין
 אריסם לנדוקים שמיט אליהם כמעשה
 הרשעים ששטורס. לכלל נדוקים ש'
 ענמי: לשם איליג טעם. שלא לשם
 מזהו אלא מתקין לאלול לשם קנות
 שטורס: זה דמי יאן אקמיינ דה דרך.
 דזה ילך עם זה יאן כלל בה: והכא ש'
 דריס: דלום נודמנה לו לשמו וזה
 נודמנה לו אחיות: נפש. נמרד שמרד
 בו שפירס ממנו: מקריס טעם. עז כח
 זו אריסם דכמיט אור נודמנה
 (ישעה נא): שטטיל מדיס. בינו ובין
 איס ישרל כריחים שטעמיס שהילויס
 זינס יוקול ליכנס פסיע כל אין עמו
 ומוציא יסילן להסער בישרל דכמיט
 לא יבא עמוי ומוציא: לפאוס. של
 עיביר יבקש נפרד: זה לוע. דכמיט
 צי"ס יפדורו אים מעל אחיו: נפאל.
 כמו לפני התגלה (משל) לאון גלי:
 סמר וזה. ומתבאר לשם מזה ד'
 הסעמד זרע מן הנדוקים דכמיט
 רחמי דגל שלה: ומרי וזה. ומתבון
 לשם עיביר: דמקדמך גדולה עיביר
 לשמה ממזהו שלא לשמה מכלל דמזה
 שלא לשמה גרישית הוה יאן אמר ד'
 יהיה וכו': אלא אימך גדולה עיביר
 לשמה. כלומר לשם מזה עיביר
 לשמה: כ' רגליה ארע נפל שכן
 רגליה כרע נפל באשר כרע שם נפל שדור.
 היי שטעב: מתבאר לשם מזה ד'
 להסיע כמו ומהא יכולה להסור: מ"ב
 דקניס. מ"ב' מוחזק פ' ואיל כמחזק:
 יאסא ממנו ש'ר. שלא ממנה דוד שריה
 להקב"ה בידות. ונאשכחות (ברכות
 ש' ד' ד' ד' ד' ד' ד' ד' ד' ד' ד' ד' ד'
 ש' ד' ד' ד' ד' ד' ד' ד' ד' ד' ד' ד'

ים דרכי ה' וצדיקים ילכו בו
ואחד אכלו לשום אכילה נסה
נשלו במ א"ל ריש לקיש רשע
שני בני אדם זה אשתו ואחותו
אחותו זה שנודמנה לו אשתו
קאמרין חרא דרך והכא שני
בם הוא שנתכוון לשם עבירה
הזה לשם עבירה נאמר וישא
בני היא ישרה כעני וירא¹⁰
בן משקה¹² אלבה אורי מאהבי
בר רבי חוני למה נקוד על אורי
ובד מאי דהוה הוה נפקא מינה
קריה עוז ומדינים כבריה ארמון
דינים בין ישראל לעמון שנאמר
אואה יבקש נפרד (ו) בכל תושיה
גלה קלונן בבתי כנסיות ובבתי
דורי ויזה תמר ונתה יצאו ממנה
ק גדולה עבירה לשמה מצוה
קאמר מאן יגדיל וישיב ראיה

[illegible][illegible]

מטל עליו
בתמיה.
תמו כ"ש
ומר אם

קדורה צפיתם מסכחא פלוט
לכם עושר ואין לכם לטרוח
בתורה: אמרו לו אין דובנן.
מינה ברווחא: קרי עלייהו

תן לכם שנאמר וידברו אליו
 מה היה עבר לעם הזה: ה"ר
 חטא^א אמר ריב"ז אשרי הדור
 מבאי קרבן על שגגתו או
 קרבן צדיק אתה לומר מהו
 שגגתו מבאי קרבן צדיק אתה
 מתקף לה רבא בריה דרבה
 תי' ^א ואת אשר מן הקדש
 בן נבט דכתיב ביה ^ב אשר
 חטא הכי נמי דאשרי הדור
 דשני קרא בדבוריה דרש רב
 חסדא מאי דכתיב ^ג יש הכל
 הארץ וגו' אשריהם לצדיקים
 כמעשה הרשעים של עולם
 הזה או להם לרשעים שמוצי
 הצדיקים של עולם הבא
 רבא אמר צדיק אי אכלי
 נהו אלא אמר רבא אשריהם
 אליהם כמעשה הרשעים
 בעולם הזה או להם לרשעים
 כמעשה הצדיקים של עולם
 הזה רב פפא ורב הונא בריה
 דאבהו לקמיה דרבא אמר להו
 תא פלן ומסכתא פלן אמרו
 יתנו פורתא אמרו ליה אין דובנן
 קיי עליהו ואשריהם לצדיקים
 כמעשה הרשעים שבעולם

רבי יוחנן מאי דכתיב ^{כ"י} ופסחיהם אחד אכלו לשום מצור
לכול לשום אכילה גסה ופושעים
לסח מי לא קאכיל אלא משל
וידמנה לו אשתו ואחד נודמנה
שעים כיכלו כם מי דמי אנן
ביונו לשם מצור צדיקים יכלו
הוא מבין א"ר יוחנן כל הפסוק
אמר שמשון [וגו'] אותה קח לי
דאשה וזנה עד כבר לחם כי
מינס אנים תנא משום רבי יוסי
אבל בקומה דיע ומאי ה"ל למלך
ורבה מאי דכתיב ^{ל"א} אח נפשע כ
מדינים ככריה ארמון שהטיל לו
ויהימא ר' יצחק אמר דכתיב ^{ל"ב}
ויהם (ו) בכל תוישיה יתגלע שגנו
ולם ^{ל"ג} ואמר עולא חמר ונתה וי
ישראל אמר רב נחמן בר יצח
ת חבר הקניי מנשים באהל ה
היהודה אמר רב לעולם יעסו
אימא כמצוה שלא לשמה
גליה ברע נפל שכל וגו' והא
ם של רשעים רעה היא אצל
יליו שלא לשמה שמתוך שלא
ומזנו רות דאמר רבי יוסי ברכי
בא א"ר יוחנן מנין שאין הקב"ה
מנא למשה ^{ל"ד} אל תצר את מואב

ואם הוא תאב לאכול ואכל שלא לשם כ"כ שאינו נהנה כלל מאוכל אכילה שסביבאין החפצות הטהורים בקנינוס פסולת. אכילתו. אבל אין לאכול קדשים מה מצוה מן המבוחר פסח מיהא עבד ד' אלמא דלא טקריא אכילה על דהיינו אפי' שלא עבר פד' שזאמר לו אברהם וכיון שפתח לו אברהם מיד ופד' ממנו עבירה לשמה מה שנבעלה יעל לספר

חלב דאין אשס מליי בא אלס על דבר שוויי כרת וסגנתי ח
דבר אלמד בג"ש חזק ואלמד בג"ש יעדין ז"ס.

ש. שהשכירות עבדות היא לו לאלהם לפי ש
 יצריך אלהם לומר מהו הדין
 ויחזקו ויזכרו קרבן על כפיהם
 מהו על דונו. בממיה
 עבדות אני נ
 לאמר אם ה
 אשר נשיאיו של
 נשיאיו של מ
 הדין ואם מ
 לומר מהו וד
 אלא מעתה ד
 ישלם ויביבע
 חטא ואשר
 הוא שאני ה
 חזמן בר רב
 אשר נעשה ר
 שמגיע אלה
 הבא בעולם
 אלהים כמע
 בעולם הוא
 תרי עלמי מי
 לצדיקים ש
 של עולם הש
 שמגיע אלה
 הוא בעולם
 דרב יהושע
 אוקמתון מ
 ליה אין אסת
 הדין דרבי

ה' אמר רבה בר בר חנה אלהי
בם משל לשני בני אדם שצלו
ם מצוה צדיקים ילכו בם זה שא
דלא עביד מצוה מן המובחר
אשתו ואחותו עמו בבית אחד
ם וזה שנודמנה לו אחותו אחר
של לוי' ושתי בנותיו הן שנש
בם ודלמא הוא נמי לשם מצוה
ות אדניו את עיניה את עיניו
חמוד את כל ככר הירדן^י כי
מי צמרי ופשתי שמי ושקיי וה
בירה לומר לך ששכבה לא יד
לא איבעי ליה למישרי דרש
ית עז זה לומ' שפירש מאברהם
ומואב בקהל ה' דרש רבא ו
יבשנא נפרד זה לומ' שנפרד
גן עמוני ומואבי אסורין איסור
זימרי זינה נפלו כמה רבבות
נאמר^{טז} תבורך מנשים ועל א
חל ולאח איני^{טז} והאמר רב
שמתוך לשמה בא לשמך
ע בתורה שעה שנאמר^{יז} כי
ע שמעון בן יוחאי אפילו מוכוב
סוק אדם בתורה ובמצות א
הקריב בלל הרשע וזה ויצתה
ק מלך מואב^{טז} א"ר חייא בר א
בירה דקרייה מואב אמר ליה ר

[illegible]

מלא רק זכריות דף כ"ז ע"ב ילפינן זג"ט מלית מלית מחטף
לזנזמים שם

עבדות אני נוסף
עול רבים: אשר.
כלומר אם המלך
שהדיטות מרגיש
על שגגות מרגיש

[illegible]

עמי בבית ואלו
צדיקים ילכו
עִשָּׂה אֵלָּא
רַפְּשִׁים וְכִשְׁמֵלֵהוּ
לוֹט וְהִשָּׂא אֶת
אוֹתָהּ שֶׁכַּם בִּן
נֹתָנִי לַחֲמִי וְיָמִי
שִׁבְקוּמָה שֶׁל
דִּלְפִּינָא אֲחֵרֵינָא
אִי נַפְשֵׁךְ מִקָּמָה
14 אֵל יָבֵא עִשָּׂה
יִתְגַּלֵּל עַל תַּעֲמוּמָה
מִדְּרֹשׁוֹת 15
וְנִבְיִיאִים 16
שֶׁלָּא לִשְׁמָה
שֶׁרָה רִבְקָה
שֶׁלָּא לִשְׁמָה
שֶׁל אוֹתָהּ
בֶּעַל אוֹתָהּ
יִיחָן מִשּׁוֹם
רֵב לְעוֹלָם
מ"ב קְרֻבְנוֹת
בֵּן בְּנוֹ שֶׁל בִּי
מִהֲבֵא דִּרְאִילֵי

ס' לאחת מאלה וגר כלומר יכולין אנו ללמוד מיאס
וער. ודחינן דין אשמו מאשם אור דין אשם מיאס.
ומה דאיתא תנא דברי ר' שמעאל ושב ארבע אהן והכהן
זהו מקומות ולתו יברקש משם. ועוד יש לנו אשם כהן
שפסא דאשם מצות ה' מואשם מצות ה' פ"י כ"ב צבת
נגמר ואשם מואשם עקן מואשם נשיאת עקן. פ"י גכ'
ועש ענין) ואסיקנא שממיה דרב תנאן פ"ב דרצון
יהוה כתיב בצבור. וכתיב באשם חלו ואל יוכיח שמ
של ובהם דף קמ' לילפנין דאין מכיאי אשם תלת
שית) על שבעת עשרה. פירוש א' הורו בהיריחה.

י' רביט (מנוח. ב) וד"ה צמוס' הרא"ש. ג) זה לא נמצא שם

מוסף רש"י
ה'רור שהנשיא ישור' מבאי קרבן ע"י שנתה. שנות' לנ' להיא כפרה על שנתה. קל וחומר שחמרת על דונומו ויזכר א"ל בנב.
ה'רור שהנשיא ישור' מבאי קרבן ע"י שנתה. שנות' לנ' להיא כפרה על שנתה. קל וחומר שחמרת על דונומו ויזכר א"ל בנב.
ה'רור שהנשיא ישור' מבאי קרבן ע"י שנתה. שנות' לנ' להיא כפרה על שנתה. קל וחומר שחמרת על דונומו ויזכר א"ל בנב.

[illegible]

כהן משיח פרק שלישי הוריות

4.

עין משפט
יד חנוכה

א ב מ"י פט"ו מל' שנות הלכה
א ב מ"י שס מ"ב ה' ו דלתא כמ"י
ע"ש:
י ב מ"י שס הלכה ז'
ג ה מ"י פט"ו שס הלכה י'
ד י ו ח מ"י שס מ"ב הלכה י' וסדק
ז מל' מעשה קדונו ה' ד'
ט י מ"י מ"ד מל' דלתא
הלכה י' סמך לאין קמך ע"ש"ע
ח"מ ח' חלש ספק ה' וטור ש"ע
י"ד מ' קמך ספק י'

תורה או השלם

1. וְיִקְרָא מוֹלַב בְּנֵי עֲמֹן אֶת אֲחֵיהֶם
וְאֵל תִּתֵּן; כֹּס בִּי אֶת אֲחִי מִמֶּנִּי
וְאֵל עֲמֹן לֹךְ יִרְשֶׁה בִּי כִּלְמֵי מִוֶּרֶץ
תַּחְתִּיהֶם יִדְשֶׁה: וְדָרְסָם בִּי
וְאֵם נָפֶשׁ אֲחִי תִּתָּקֵא בְשֹׁנָה
מִמֶּנִּי אֲחִירְךָ בְּעִשְׂתָּהּ אֲחֵת מִצֻּמֹּת
יִי אֲשֶׁר לֹךְ תַּעֲשִׂינָהּ וְאִשָּׁם:
וְיִקְרָא בִּי
3. אֲשֶׁר נָגִיד אֲחִי וְעִשָׂה אֲחִי
מִכִּי מִצֻּמֹּת יִי אֱלֹהֵי אֲשֶׁר לֹךְ
תַּעֲשִׂינָהּ בְשֹׁנָה וְאִשָּׁם:
4. וְיִקְרָא בִּי כִּב
וְהִתְקַהּ עֲמֹן לִקְרָא בִּי לִי מִי
לִמְעַן לִמְדֹּר וְיִקְרָא אֶת יִי אֱלֹהֵי
שֹׁמֵר אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת
וְאֵת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשֹׂת:
דָּרְסָם בִּי יִי

מוסף רש"י

[illegible]

רבינו חננאל

ויורו ויהיו למשיב ימים כצור
 וכן דברי יוסי הגלילי, ר' עקיבא
 אומר גשמי חייב בכלל חזק
 שביעית הקול שהמלך לא עשד
 לא מעורר לו, כדמפרש
 מהרמב"ם, ויחמיר ר' עקיבא
 במשנת מפרש מהמכאוב: אמר
 עמיאל, ר' עקיבא אומר, מירוש
 שנה שנת קול ויבשי שמימם
 וטובא מירוש קול, ויהי כן
 יאשם לאתח אלא, כל שיש
 אלא כלומר מדינת לא כל אתח
 אלא שנת (בכולן) ובכולן, שנת
 הראל ואנו שמעתי הקול אמר
 באחרת, ודחין קול שמימם
 אלא שנת אשני שמימם כיון
 אלא שנת ר' עקיבא אומר ויבשי
 מהמכאוב, חזק ר' עקיבא אומר
 ואמר לא תעז יד וגומר אלא
 לא ששעי יד, מה שבאן אלא
 עניני ושירות שמימם הקול אמר
 כל מה שחל
 ויחשאר שכל חל דאבריו

תוספות הרא"ש (המשך)

שאין הגוף נהנה ודאי מין הווא.
הרמ"ה ז"ל י: כ"י יהודה אומר
אף (על הכלאים) [הלושב לאשים]
פרש"י ז"ל דארישא קאי ואמר א'
הלושב לאשים כמו אוכל חלב.
והרמ"ה ז"ל פירש דאסיפא קאי
דהלושב לאשים כסתמא הוי מין
כיון דלית ביה הנאה טפי מבשאר
מגדים, ומסתברא כפרש"י ז"ל:
לאשים ורבנן כגון לירוש' שם

קרבן ידיה וכשהוא הדיוט מביא כשנה או ששירה והשחם כי נחמנה
ממזיח מביא פה וגשוי מביא שער: **אבל הכא**, כי נודע לו על ספק
לדוועדע לו משנתמנה דספק חלב אכל: **דלא אישטי קרבן ידיה**,
דעל ספק חטאת קדוה בין כשהוא הדיוט ובין כשהוא נשיא מביא אשם

וְעִנְיָנָהּ וְאִילוֹ צְעִירָה
וְלִתְצֹרֵם וְאֵל תַּחְגֵּר
לֹא ⁶ אִ"ר חִיָּא בֵּר
קִרְחָה לְעוֹלָם יָקִידִם
בְּשֹׁכֵר לִילָה אֲחֵת
זֵה וְכֵתָה וְקִרְמָתָה
⁷ תְּנוּ רַבְנִי ⁸ מַעֵם
הַהָרִץ פֶּרֶט לְנִשְׂיָא
הַהָרִץ פֶּרֶט נִשְׂיָא
עַל הָעֵלֶם דְּבִר
פֶּר עַל שְׁגַגַּת מַעֲשֵׂה
וְשַׁעֲרֵיהָ ת"ל מַעֵם
הַהָרִץ פֶּרֶט לְנִשְׂיָא
בְּשִׁגְגַת מַעֲשֵׂה הוּא
מִשְׁמִיָּה דְּרַבָּא הַכָּא
בְּכֵת חֲלָב כְּשֶׁהוּא
וְיֵינִי לֹא מִשְׁמִיָּה

הרי זה מומר: **מאי איכא**. בין ת"ק
לרבי יוסי בר רבי יהודה כיון דלמר
ת"ק אבל חלב הרי זה מומר מה
אכל חלב מה ר' לנפש כלאים **אורי**
ואורי דלוריתא ואסור: ת"ק סבר
כלאים דלוריתא דוריתא דחלב הוי מומר
דהיינו אורח חי חוט של גמר וסוף
פשיטא דרוב פני כולו: ור' יוסי סבר
אף הלוגש נמי כלאים דרבנן הוי מומר
דהיינו או שוע או טווי או נח דהכי
מפסיק רבנן טעמא שיע טווי ונח
כדאמרין במסכת נדה (דף סא:) ורבנן
גזרו כחד מנייהו. שוע שמעך כלחת
ועשה מהם לבד טווי שנקוה כלחת ואסור
נח שתי מצימות נח אסורא נח חוט
אחד של גמר צבדג פשתן או חוט אחד
של פשתן צבדג גמר דכולהו אסור
מדרבנן: **דא חמר**. האוכל חלב וגיבול
לאחזן הכי זה מומר: **לכעיס**. לית
ליה הימרח ואפי' הכי אכיל איסורא
דזקיק הוא (פ'): **אכל פירעוש או יטוש**
הרי זה מומר. דהכא תלי להכעיס
אף עבד ללאו מדי דבר מיכלה הוא
וקמי' הרי זה מומר ואינו דזקיק
וקשוא לאחזן דלמר להכעיס דזקיק הוא:
ועלם אימאן לא להכעיס דזקיק הוא
ובהכי אורי טעמא דרוב מומר ונח
דזקיק משום דקאמר צעינא למיטעם
טעמא דאיסורא שחאב לנעוטם דבר
אסור ולא להכעיס קא עביד:
מה

עשינה בשנה ואשם השב בידיעתו מכא קרבן על
מאי בינייהו א"ר המנושא מומר לאכול חלב ומכא
לב לדם נמי מומר הוא ומ"ס ילדס מיהא שב בידיעתו
לא הוא מומר לדם אלא הכא באוכל נבלה לתאבון
ובין אכיל כמזיד מומר הוא ומ"ס כיון דאילו אשכח
אכל חלב זהו מומר ואזוהו מומר אכל נבילות
אומר אף הלוכש כלאים אמר מר אכל חלב זהו
יכח בר בר חנה א"ר יוחנן ה"ק יאכל חלב לתאבון
סכתמו צדוקי הוא אומר אוכל נבילה ומרפה שקצים
אף הלוכש כלאים מאי בינייהו איכא בינייהו כלאים
ומר סבר כלאים כיון דמפרסם אסוריה אפי' בדרבנן
מומר להכעיס צדוקי וחד אמר להכעיס נמי מומר אלא
יש אחד או יתוש אחד ה"ו מומר והא הכא להכעיס
ורא: ואזוהו נשיא זה מלך כו': לתנו רבנן נשיא יכול
וי ולהלן הוא אומר למען ילמד ליראה את ה' אלהיו
מה

ששוע ואינו טווי וארגו דמדאורייתא לא הוה כלאים עד שיהא שוע כל אחד לבד וטווי כל אחד ואחרי אורנו יחד. כפרית ועיקר ג: ת"ד יכול נשיא שבת כנושחן בן עמינדב ת"ל מכל מצות ה' ליראה את ה' אלוהיו. הך ברייתא מפרשה למתניתין דקתני איזהו נשיא זה מלך שנאמר מכל אלוהיו. ולא תימא ממשמעות קרא דריש קמ"ל דלא דטובא קראי כתיבי ה' אלוהיו ה' אלהיך אלה אלוהיו. ולא מגזייה קרא דריש קמ"ל דפשתע מלך דריש:

בן עמי. בשלש נקיה הוא ללא רמזה להודיע דמאזיה נמעברה: **אמר**
אל תלודם ואל תסגד בם. ומדלא תביצא בזה מלחמה ש"מ דאפילו
אערא לא ליעבד להם. ולא עוד אפילו בזירה דקרייתיה אכ הכתוב פירסמה
למבי (זבאשית יט) ומשכב את אביה וצלעיה תביצ ומשכב עמו (י^ו):

הוא דלא הא צעויר
דקרייה בן עמי א"ל
בם כלל אפילו צעור
אבין א"ר יהושע בן
ארם לדבר מצוה
שקרמה בכירה לצעור
ארבע דורות למלכות
האך פרט משיח מ
הורא פרט יצאו מוש
לדון רעוויור שוורל

עם שנת מעשה מביא כשבה הארץ פרט למשיח מ' ניחם משיח אלא נשי' דמייתי אמר רב זבדי במאי עסקינן כגון שא' הדיוט נחתמה ואח"כ אמינא נייתי כשבה אלא לר' דאול בחר לדי' בחר חטאה מאי איכא זביד משמיה דרבא הרי שאל חצי כוית חלב והשלימו ואח"כ נדע נצטרף ונייתי כשבה מיניה רבא מרב נחמן היכי דמי כגון שאכל הדיוט נחתמה ועבר דלא נצטרף דאכליה ופולגא כשהוא נשי' כשהוא הדיוט אכליה שנא מאי תפשוט לי א"ר יוחנן יאכל חלב וחזר בו הואיל ונדר אתווי מומר ילא בר אתווי קרבן הוא בעא ששת אבל ספק חלב ונועד לו על ספקו מ' בחר חטאה אלא תב' תלי אלא כי תבעי מדאשתני לודאי אשתני לודאי דאשתני לודאי

למומר ^אר"ש בר יוסי אומר משום ר"ש ^באשר לא שגגתו לא שב בידעתו אינו מביא קרבן על שגגתו ^גקרבן על הדם איכא בינייהו מ"ס כיון דמומר לאכול ^דהוא והא רבא אמר דכולי עלמא מומר לאכול חלב ונתחלף לו בשומן ואכלו קמילגוי ^המר סבר ^וכיון דלח ^זדחתא לא אכל דאיסורא לאו מומר הוא תנו ^חר ^טומפריפות שקצים ורמשים ושתה ^יין נסך ^{יא}רבי יהודה מומר ואיזהו מומר אוכל נבילות כו' מאי קאמר אמר ^{יב}הרי זה מטהר להכעיס הרי זה ^{יג}צדוקי ואיזהו מומר ^{יד}ורמשים ושתה ^{טו}ין נסך רבי יוסי ברבי יהודה אומר ^{טז}דרבנן מר סבר מדאורייתא הוי מומר דרבנן לא הוי מומר ^{יז}אומר ^{יח}פליגי ^{יט}הו רב אורינא חד אמר לתאבין ^כהוי מומר ^{כא}צדוקי ^{כב}כל העובד עבודת כוכבים מיתבי אכל ^{כג}פ ^{כד}הוא וקא קרי ליה מומה התם דאמר אטעום טעם דא ^{כה}נשיא שבט כנחשון בן עמינדב ת"ל ^{כו}מכל מצות ה' ^{כז}אשר

ב טרפות). אלא ימי איכא למיור. ומיהו ימי איכא לאוקמי ביין שנתקן לעבודת כוכבים כיון דפקר כלי האי לשמות יין שנתקן לעבודת כוכבים. ומדור קשה אפילו בנבילות שריחות תקיני לקמן אכל פטרוש אחד כיו אפי' רגון מנחם מאחור לו. וייל דלא אכל אלא פ"א כדקמי' ועוד כל דבר ואפי' דבר איסור. אבל הבא דאחפיקר כולי האי לאכול בנילות וטרפות תייר בבר

[illegible]

תוספות הרא"ש

[illegible]

(א) אולי צ"ל תחטא מעט הארץ ולא נשיא ע"י (ב) כ"ה בס' ש"י: (ג) ע"י רא"ש פ"ט דנדה ס"י ח:

אִינוּ מַסְפִּיק. לפי שהשמן לא היה אלא שנים
 עֶקְרִים היו מְרֻבִּים וְאִכְלוּ בְּקִירָה הֵיא נִגְלַע
 אֵל שָׂרָה אִם הַעֲקָרִים בָּיִם. בִּרְשָׁא שֶׁהָיוּ
 יָבוּ בִּנְיָמִין מִן הַשֶּׁמֶן לֵךְ קֵץ. וְהָיוּ עֲלִיָּין
 שָׁמֶן. אַחֲרָי שְׁהוּיָאֵם מִן הָמֵיץ כִּדִּי שִׁקְלוֹת
 הַשֶּׁמֶן מִיָּחָד הַשְּׂמִינִים. וְקִסְפוֹ. וּמוֹרִיא
 הַשֶּׁמֶן לְאַחֲרָי. וְהַשְּׂמִין כִּמוּ קִסְפִּית אִם
 הָרֹשֶׁה (ויחא דף פא:) טַעוּן מִשְׁחָה
 וְהִיא לֹא מִשְׁחָה בְּשָׁמֶן לֹא הִיא כִּי"ג. מִפְּנֵי
 מַחֲלֻקוֹת. דְּהֵיכָא דְלִיכָא מַחֲלֻקוֹת בֵּין
 מִשְׁחָה: מַחֲלֻקוֹת הִוא אִינוּ וְכִינוּ בִּרְשָׁא
 יִשְׂרָאֵל. מִשְׁמַע יְרוּשָׁה הִיא לֹאס כְּאֵדָם
 שְׁמִירֵים יְרוּשָׁה לִבְנוֹ: וְלֹא לֵךְ דְּרַעֲנִי
 מַחֲלָא מִורִים לִבְנֵיִם הִיא אִכְלוּ
 בָּלָא מִשְׁחָה יְרוּשָׁה הִיא בִּזְנוֹן שְׁלוֹת
 בִּישְׂרָאֵל: מַשְׁוֹדִמְלָךְ רָאשֵׁין הִוא. מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ
 דְּלִינִי מֶלֶךְ בֵּין מֶלֶךְ: וְסִי. דְּמִלְכּוֹת בֵּין דִּוד
 טַעוּן מִשְׁחָה: וְאִין אִחֵר. שְׁאִינוּ מַחֲלִיץ בֵּין
 דִּוד טַעוּן מִשְׁחָה: מִשְׁחָה מַחֲלֻקוֹת לִיּוֹרִם
 כִּמְשׁוֹל בְּשָׁמֶן מִשְׁחָה. דְּלִמְרִינִי לְעִילִי דְּמַלְכִּי
 יִשְׂרָאֵל אִין מִשְׁחָתִין מִמֶּנּוּ: בְּאַשְׁרֵימָלָךְ דְּרִיא.
 דְּלֵא הִיא מִשְׁחָן מִשְׁחָה: וְהָיוּ בִּכּוֹר.
 דְּקָרִי לִיָּה בִּכּוֹר וְחִינִן: בִּכּוֹר מַלְכּוֹת.
 שֶׁבֶץ רָאשֵׁין: יוֹרִם מַחֲלָה מְקוֹס אֲבוּחִין
 מִחֶץ. דְּכִי מֶלֶךְ אֲחֵי הִוא דְּקִיָּן מַחֲלָה
 מְקוֹס אֲבוּחִין הִוא וְאַחֲרָי כִּדִּי הַמֶּלֶךְ:
 שְׁמוֹלִם כִּמְשָׁעוּ. לְדָקִיךְ גְּמֹור הִוא צֶלַע
 מִשְׁחָה טַעוּנִים: אֲחֵר. לוֹ. נִבְרָד לִמְרִי
 דְּעִידִין עֲלִיךְ אִם דִּקֵּין אִם מִשְׁחָה צִי:
 וְהִיא

[illegible]

פורעים ולא פורמים^א ו'מחזירין הרוצח: גמ'^ב ת"ר שמן המשחה שעשה משה במדבר היו שולקים או העיקרים דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר והלא לסוך את העקרים אינו סופק אלא ישורין את העקרים במים ומציץ עליו שמן וקולט את הריח וקפחו אמר לו רבי יהודה וכי נם אחד נעשה בשמן המשחה והלא תחלתו שנים עשר לוגין וממנו היה נמשח משכן וכליו אהרן ובניו כל שבעת ימי המלואים וכולו קיים לעתיד לבוא שנאמר: שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם^ג תניא אידך^ד יוקח משה את שמן המשחה וימשח [את] המשכן [ואת] כל אשר בו רבי יהודה אומר שמן המשחה שעשה משה במדבר כמה נסים נעשו בו מתחלה ועד סוף תחלתו לא היה אלא שנים עשר לוגין ראה כמה יורה בולעת וכמה עקרים בולעים וכמה האור שורף ובו נמשח משכן וכליו ואהרן ובניו כל שבעת ימי המלואים ובו נמשחו הכהנים גדולים ומלכים ונאפילו כהן גדול בן כהן גדול משחה^ה ואין מושחים מלך וכן מלך ואם תאמר מפני מה משחו את שלמה צפני מחלוקתו ואת אדוניה ואת יואש מפני עתליה ואת יהואחז מפני יהויקים שהיה גדול ממנו שתי שלמה ואיתו שמן קיים לעתיד לבוא שנאמר שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם^ו זה בגימטריא שנים עשר לוגין הוה אמר מר יאפילו כהן גדול בן כהן גדול טעון משיחה מנלן דכתיב^ז והכהן המשיח תחתיו מבניו נימא קרא והכהן מתחתיו מבניו מאי המשיח קמ"ל דמבניו דכהן גדול אי הוי משיח הוי כהן גדול ואי לא לא הוי כהן גדול אמר מר ואין מושחין מלך בן מלך מנלן אמר רב אחא בר יעקב דכתיב^ח למען יאריך ימים על ממלכתו וגו' וירשה היא לכם ומנלן דכי איבא מחלוקת בעי משיחה ולא כל דבעי מלכא מורית מלכותא לבניה אמר רב פפא אמר קרא הוא ובניו בקרב ישראל בזמן ששלום בישראל קרינא ביה הוא ובניו ואפילו בלא משיחה תנא אף יהוא בן נבשי לא נמשח אלא מפני מחלוקתו של יורם ותיפיק ליה משום דראשון הוא חסודי מחסרא והבי קתני^ט מלכי בית דוד משוחין מלכי ישראל אין משוחין מנלן אמר רבא אמר קרא^י קום משחור כי הוה וגו' זה טעון משיחה ואין אחר טעון משיחה אמר מר אף יהוא בן נבשי לא נמשח אלא מפני מחלוקתו של יורם ומשום מחלוקתו של יורם בן אחאב נמנול בשמן^{יא} כדאמר רב פפא יבאפרסמא דכיא ה"נ באפרסמא דכיא ואת יהואחז שהיה גדול ממנו שתי שנים ומי קשיש מיניה והכתיב^{יב} ובני יאשיהו הבכור יוחנן השני יהויקים השלישי צדקיהו הרביעי שלום וא"ר יוחנן הוא שלום הוא צדקיהו הוא יוחנן הוא יהואחז לעולם יהויקים קשיש ומאי בכור בכור למלכות יומי מלכי זוטרי מקמי קשיש והא כתיב^{יג} ואת הממלכה נתן ליהורם כי הוא הבכור יהורם ימלא מקום אבותיו הוה יהויקים לאו ממלא מקום אבותיו היה אמר מר הוא שלום הוא צדקיהו הוא יוחנן הוא יהואחז והא חד חד קא חשיב דכתיב^{יד} השלישי הרביעי מאי שלישי שלישי לבנים ומאי רביעי רביעי למלכות דמעיקרא מלך יהואחז ולבסוף יהויקים ולבסוף יכניה ולבסוף צדקיהו ת"ר הוא שלום הוא צדקיהו ולמה נקרא שמו שלום שהיה^{טו} משולם במעשיו איבא דאמרי שלום ששלמה מלכות בית דוד בימיו ומה שמו מתניה שמו שנאמר וימלך מלך בבל את מתניה דורו תחתיו ויסב את שמו צדקיהו א"ל יה צדיק עלך את הדין אם תמרוד בי^{טז} (שנאמר^{יז} ויביאהו בבלה) וכתיב^{יח} וגם במלך נביכד נצר מרד אשר השביעו באלהים

[illegible]

בְּכִי מִיָּתֶר רַבִּי מִרְבִּי חִיָּא. אֲפִלּוּ
בְּכִי תַּיִתּוּ לְתַלְמִידֵיהּ הוּא אֲפִלּוּ
מִגְדֹּלֵי הַמִּסְלִיחוֹ (וְהָיָה דְּרִישׁוֹ נִשְׁאָר
וְנִתְּנָן (בִּבְר) (רַבִּין) עֲמוֹ: בְּגִין אֵי.
אֵם הַיִּתְּיָב מִגְדֹּל הַיִּבִּי מִשְׁנֵי
אֵל. אִלּוּ. וְאִלּוּ לֹא לִפְנֵי שִׂישַׁאֲלִי
גְּדוֹל מִנֵּי כִרְמִשְׁרָא וְאִזְלִי לֵב
שִׁרְיָאן אֵל הָעַם בְּשִׁבְטֵ: וְכֹ
נִמְשִׁחֵי כְּהֵנִי גְּדוֹלִי. וְלִמְלִיכִי.
וְעִיגֵי דְּנִתְבִּיבִי בְּקִרָא שִׁישַׁאֲלִי
מִנֵּי לֵב וְנִמְרֹת וְחִיָּא בְּכָלֹר וְ
אֲפִשְׁרֵי דְרִישִׁי לִיָּה מִכְתִּיבֵי
בְּשֵׁר אֵל לִי יִסֵּךְ וְדִרְשִׁי אֲדָם
וְלֹא אֲדָם כְּדִרְשִׁי (מִגְדֹּל דְּף. י. א.)
בְּקוֹס עֲלִינֵי אֲדָם וְלֹא אֲדָם כֹּךְ דֵּן הָמֵן
הַשֵּׁשֶׁת:

בהן משיח פרק שלישי הוריות

עין משפט
נר מצוה

בְּכַבֵּד. דִּסְיִינוּ שָׁנִי: אֵלֶּם פֶּר
וְיוֹן הֵן בְּלִין הֵא לְכָל שֶׁלֶר
כִּי מְדֹלֶה עֲלֵיו: אִסְטָן לְרִבִּי
לְשַׁעֲבֵר דִּמְשִׁמְשִׁין: רִבִּי

בן אילים מצפור שארע בו פסול כהן גדול
(ועבר ומינו אחר תחתיו ולא הניחוחו אחיו
לכהנים להיות לא כהן גדול ולא כהן הדיוט)
הזן גדול משום איבה כהן הדיוט משום
מעלין בקדש ואין מורידין רישא רבנן
סיפא ר"מ אמר רב חסדא אין רישא רבנן
סיפא ר"מ רב יוסף אמר רבי היא וגסיב לה
אליבא דתנאי רבא אמר ר"ש היא וסבר לה
ר"מ בחדא ופליג עליה בחדא ^אדתניא
יבירים שבין כהן גדול לכהן הדיוט אלו
הם פר הבא על כל המצות ופר יוה"כ
עשירית האיפה ולא פורע ולא פורם אבל
הוא פורם מלמטה וההדיוט מלמעלה ואין
בזממא לקרובים ומוזהר על התבולת ואסור
בזממא למחזיר את הרוצח ומקריב אונן
אינו אוכל ^א[ואינו חולק] במקריב חלק בראש
וגושת חלק בראש יושמש בשמונה כלים
יכול עבודת יום הכפורים אינה כשרה אלא

בשמן התשעה למעוה גזדים אלה פר
הבא על כל המלות: וטועם חלק בראש.
הבא עליו מליו מקרב: וטועם כל כלים.
וההדיוט גד: וכולם טועין במשית
שעבר: והיו שני חזן מבר יוה"כ
משפיר: והוא דלץ בין כהן העשרה
לכהן שעבר אלה פר יוה"כ: והעשרה
האלים: מן שמעם ליה דלחר פטור
על: וטועמה מקדש ורדיו שני שמעון:
ע"כ יור מן שמעם (קדש) אלהיו עליו
ולא על משית חכירו: למעוטי משות

1. והבן הגדול מאחיו אשר יוצֵק על ראשו שמן המשיחה ומלא את ידו ללכש את הגברית את ראשו לא יפרע ובקרו לא יפרים:
- ויקרא כ"א
2. ומן המקדש לא יצא ולי יחלל את המקדש אלהיו כי נור שמן משיחה אלהיו עליו אני יי:
- ויקרא כ"ב
3. והוא אִשֶּׁה בכתוליה יקרא:
- ויקרא כ"ג
4. מלבד עלת הבקר אשר לעלת הקמיר תעשו את אלה:
- כסדר כח כג

מקמי שפה קרי כאן בגדיו לא יפסו:
אינו אלא קרע של פסות. דעלמא
לא יא' די קרעש הלכך מותר דכתיב
גדול: **בראש ונגד של מוטע.** דכתיב
ופרע את ראש האדם (המגיד) ואת
במס' סוטה (א.י.) הסבך אחוה בגגדיה
אש נקדעו נקדעו וכן ופסות נפסות:
שמואל סבר לה כחדא כרבי יהודה.
דכל שאינו מגדיל מקמי שפה הי' קרע
לכא פסות: **ופלגי עליה כחדא.** דליל
רבי יהודה סבר דכתיב גדול אש כרבייה
ופרימה כל עיקר ושמואל סבר דפורס
למטה למטה מקמי שפה: **לפני ל.**
למכתב אשר לעולם התמיד **אחא** נה
דמריה ככל מקום הו' קדמה דזה גנה
אז ככלל מקום מדיר קודם דמשמע אשר
לעולם התמיד שהיה כבר: **(נמוח ראשון.)**
לקרות תמורה: **לכרך ראשון.** נמוח:

פסות

בו ופטור על טומאת מקדש וקדשיו וכולן נוהגין
וכולן נוהגין במשיח שעבר חוץ מפר יוה"כ ועשיריו
דברים האמורים בפרשה לא פורע ולא פורס ואין
י^ט ומהזכיר את הרוצח דברי רבי יהודה וחכמים אומ
מאן שמעית ליה דאמר פטור על טומאת מקדש
מה"מ דת"ר י^ט והכהן הגדול מאחיו זה כהן גדול
ומלא את ידו ללבוש את הכהנים הם מרובה בגד
יפרום ועל כל נפשות מת לא יבא יכול יהו כוס
עליו עליו ולא על חבירו ואחר שחלק הכתוב יכול לא
בבתוליה יקח אחר שחלק הכתוב ריבה דברי רבי ישמ
מחמת מומין מנין ת"ל והוא בעא מיניה רבא מרב נה
פטור לא הוה בידה וימנין הוי יתיב רב פפא וקמבעיא
אלא שעבר מחמת קריו עבר מחמת מומין מנין
מתני' כהן גדול פורס מלמטה וההדיוט מלמעלה
מקריב ולא אובל: **גמ'** אמר [רב] למטה למטה
למטה מקמי שפה למעלה למעלה מקמי שפה
מבדיל קמי שפה שלו רצה אינו מבדיל קמי שפה
קרע קרי כאן בגדיו לא יפרוס שמואל כרבי יהודה
שלו אינו אלא קרע של תפלות ומי אית ליה לה
לא יפרע ובגד לא יפרוס הייתי אומר בראש ובגד
ובגדיו לא יפרוס שאינו בפריעה ופרימה כל עיקר
שבני אדם פורמין אלא הוא מלמטה וההדיוט מלמע
מתני' כל התדיר מחבירו קודם את חבירו י^ט ויכ
העדה עומדים פ^ט המשיח קודם לפ^ט העדה בכל
מכלב עולת הבקר אשר לעולת התמיד ^{למה} ^י
הכי קאמר רחמנא כל תדירה קדמה: וכל המקוד
רבי ישמעאל וקדשתו *לכל דבר שבקדושה לפתו

"אמר רבי וואו נוסב לך אליבא
 תנאי. לאו משום דרבי
 כרימ' בראד אלסו בריבלי
 מילא. מוכרן. אלסו בראד נסיב לך
 כרימ' אלסו לאנשורו וריבלי אין בין.
 ואליבא דרימ' משום למתני אין בין
 בין משמען מוכר שבער אלסו וכר'
 וריבלי (אין הכתוב) רפ' ריה' עינין
 וריבלי אלסו אל אליבא דרבי
 סביר דשני אין לך בין דרבי
 כר' וריבלי את' הרצח' (אין
 כר' וריבלי אין מוכרין). מילגומא
 דרי' וריבלי אין גמבתי קרל אלסו
 וריבלי אלסו גמבתי קרל אלסו
 וריבלי שבער מודו ומתחור.
 ואג'י' דרבי' אלסו שמשא מוכר
 בשמן דקדוש מריבלי דקריא מוכר
 לר'. דמתחא קרל כחובי כרימ'
 וריב' דרבי' מות מתחן תגדלי. מ'
 שיש מקלט' שיש דרבי מתחן תגדלי
 תגדלי. ואח'י' דרבי' מות מתחן תגדלי
 תגדלי. וריב' דרבי' שישן
 המשתחא. דרבי' למרבורח בגדים
 למשח' שבער. וכונשומא מלחמה
 פליגי ר' ר' רובנן ג' אלסו
 מחזור. וספר' שבער' עטמא דרבי' דרבוט
 דר' כרן אחרינא לשוב' מלחמה
 באר' דרבי' מות מתחן. וריב' סביר
 מילא כרימ' מתחן תגדלי. מ' וריב'
 מות דר' מות מתחן כר' אלסו
 מות מתחן מחזור דר' כרן תגדלי.
 אפי' אין לא כחובי כרימ' וריב'
 ראשו מילא דיענא לר' וריב' אלסו
 גדול מלחמה א' כרימ'
 בגדים דרבי' מארדון. וריב' כ' דרבי' כ'
 דר' שמשא מלחמה אלסו עילוי
 לר' אלסו כרימ'. משמע דרבי' מועט
 אלסו שמשא כרמואל אלסו לר' מרבורח
 בגדים. וריב' מרבורח בגדים ר'
 בלל' מות מקדש' לר' יצא שיש
 מוששן במקדש כרימ' כרימ' מרבורח
 תגדלי. ר' אומר אין לך אלסו
 דרבי' שמשא מלחמה מות מתחן
 מות מ' ח' וואו. מ' הימ' דר' וריב'
 דרבי' שמשא מלחמה מות וואו ר' וריב'
 יצארו וואו. מ' וריב' אין לך לר' מרבורח
 מות מ' אלסו בריב' מלחמה דרבי' מ'
 מלחמה מורו מ' מלחמה מ' וריב'
 יצארו וואו. אלסו דרבי' מלחמה
 וריב' וואו דרש' ר' שישמעאל
 קאי יב' ר' וריב' דרבי' אלסו דרבי' אלסו
 דרבי' וואו דרש' ר' אלסו דרבי' אלסו
 מלחמה אלסו דרבי' וואו. וריב'
 וריב' אלסו דרבי' וואו. וריב' אלסו
 דרבי' וואו. וריב' אלסו דרבי' וואו. וריב'

במחלוקה בנדים חוץ מפר המביא על כל המצות
האיפה וכולן אין נוהגין במשוח מלחמה חוץ מה'
שמא לקרובים ומוזהר על הבתולה ואסור באלמנה
ם ואינו מחזיר והאי ממאי דר"ש היא א"ר פפא
קדשו יר"ש: חוץ מה' דברים האמורים בפרשה:
יצא על ראשו שמן המשחה זה משוח מלחמה
על כולן הוא אומר ראשו לא יפרע ובגדיו לא
מקריבין אוננים ת"ל ^כ נור שמן משחת אלהיו
הוא מצווה על הבתולה ת"ל והוא כתנאי ^ב והוא אשה
אל רבי עקיבא אומר אין לי אלא שעבר מחמת קרי
משוח שנצטרע מהו באלמנה מידא דחי או מיפטר
יה א"ל הונא בריה דרב נחמן לרב פפא תנינא אין לי
ת"ל והוא קם נשקיה ברישה ויהיב ליה ברתיה:
^ג כהן גדול מקריב אונן יולא אוכל ליהדהיוט לא
ממש למעלה למעלה ממש ושמואל אמר למטה
זה בצואר מיתבי ^ד על כל המתים כולן רצה
שלו על אביו ועל אמו מבדיל כיון דבעל הוא
סביא ליה דאמר ^ה כל קרע שאינו מבדיל שפה
קרועה בבנה גדול והא תניא ^ו אילו נאמר ראש
של סוטה הכתיב מדבר ת"ל יאת ראשו לא יפרע
רי רבי יהודה רבי ישמעאל אומר אינו פורם כדרך
ה שמואל סבר לה כר"י בחדא ופליג עליה בחדא:
המקודש מחבירו קודם את חבירו פר המשח ופר
עשו: גמ' מנא הני מילי ^ז אמר אביי דאמר קרא
מכדי כתיב עולת הבקר עולת התמיד למה לי
מחבירו הוא קודם את חבירו: מגל ^ח דתנא דבי
ראשון ולכרך ראשון וליטול מנה יפה ראשון:
פר

[illegible][illegible]

(א) נראה שכן היסוד בפרסומ ברכ"י מי אחריון סונונו גדולה מדחי דחי להאי מלחמה או לנחא חספסר פקור ליה להאי מלחמה כי נאשרע דליכא כהונה גדולה ועוסדו בלחמה וישמעון נאון ברכ"ש מלחמה כ"ב עד מלח ברכ"ג. ב' ע' מרח"ק כ"ב כ' תחשבע שנהאר בו וסס כ"ו א' אכיו ואחור יו אבי אכיו
 וה אכיו ואחור יחמא נאון (שנן ברכ"ש מ"ש ה"ה נחמו ואלי ט"ס הוא וי"ל ודרשון אכיו אבי זה אכיו ואחור ש"מ דנחמו ואחור יחמא בעי הכה.

_____

מסורת הש"ס

כו ד מ"י שם ה' : טושיע שם
 שפיק חז' :
 כו ה מ"י שם טושיע שם שפיק
 חז' :
 כח ו טוה יו"ד פ"י רמז :
 כט פ"י חז' וידי וחממה
 הלכה : [ויד' חז' חפשל
 שני הלכה ו] [חמז שפן פז טושיע
 ח"מ פ"י דיה שפיק ט' :

כתב שעל גבי הקבר ת"ר ^א כשהנשיא נכנס כל העם עומדים ואין יושבים עד שאומר להם שבו כ"ש נכנס עושים לו שורה אחת מכאן ושורה אחת מכאן עד שישב במקומו יכשחכם נכנס אחד עומד ואחד יושב עד שישב במקומו יבנו חכמים ותלמידי חכמים בזמן שרבים צריכים להם מפסיעין על ראשי העם יצא ^א לצורך יכנס וישב במקומו יבנו ת"ח שממונים אביהם פרנס על הצבור בזמן שיש להם דעת לשמוע נכנסים ויושבים לפני אביהם ואחוריהם כלפי העם בזמן שאין להם דעת לשמוע נכנסים ויושבים לפני אביהם ופניהם כלפי העם רבי אלעזר בר ר' [צדוק] אומר אף בבית המשתה עושים אותם סניפין [אמר מר] יצא לצורך נכנס ויושב במקומו אמר רב פפא לא אמרו אלא לקטנים אבל לגדולים לא הוה ליה למבדק נפשיה מעיקרא ^א דאמר רב יהודה אמר רב לעולם ילמד אדם עצמו להשכים ולהעיר כדי שלא יתרחק ^א (אמר רבא) האידנא דחלשא עלמא אפילו לגדולים נמי רבי אלעזר [צדוק] אומר אף בבית המשתה עושים אותם סניפים אמר רבא כחיי אביהם בפני אביהם א"ר יוחנן ^א בימי רשב"ג נישנית משנה זו רבן שמעון בן גמליאל נשיא רבי מאיר חכם רבי נתן אב"ד כי הוה רשב"ג התם הוו קיימי כולי עלמא מקמיה כי הוו עיילי רבי מאיר ורבי נתן הוו קיימי כולי עלמא מקמיהו אמר רשב"ג לא בעו למיהוי היכרא בין דילי לדידהו תקין הא מתניתא ההוא יומא לא הוו רבי מאיר ורבי נתן התם למחר כי אתו הוו דלא קמו מקמיהו כדרגלא מילתא אמרי מאי האי אמרו להו הכי תקין רשב"ג אמר ליה ר"מ לרבי נתן אנא חכם ואת אב"ד נתקין מילתא כי לדין מאי נעביד ליה נימא ליה גלי עוקצין דלית ליה וכוין דלא גמר נימא ליה ימי ימלא גבורות ה' ישמע כל תהלתו ילמי נאה למלא גבורות ה' מי שיכול להשמוע כל תהלתויו נעבירה והוי אנא אב"ד ואת נשיא משמיעוהו רבי יעקב בן קרש אמר דלא חס ושלום איתא מלתא לירי כיסופא אול יתיב אחורי עיליתיה דרשב"ג פשט גרס ותנא גרס ותנא אמר מאי דקמא דלמא חס ושלום איכא כי מדרשא מידי יהב דעתיה וגרסה למחר אמרו ליה נתיימר ונתיימר בעוקצין פתח ואמר בחר דאוקים אמר להו אי לא גמירנא כסיפיתנן מפקיד ואפקיהו מבי מדרשא הוו כתבי קשייתא [בפתקא] ושדו התם הוהו מפריק מפריק דלא הוו מפריק כתבי פירוקי ושדו אמר להו רבי יוסי תורה מבחין ואנו מכפנים אמר להו רבן [שמעון בן] גיש אומרים אחוהו להו בחלמיהו וילו פייסוהו [לרבן שמעון ב"ג] רבי נתן אול רבי מאיר לא אול אמר ^א דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין כי אול רבי נתן אמר ליה רשב"ג נתיי דאהני לך קמרא דאבך למטהו אב ב"ר שווינך נמי נשיא מתני ליה רבי לרבן שמעון בריה אחרים אומרים אילו היה תמורה לא

כהן משיח פרק שלישי הוריות

(6) (במסות ט, ב) נכנסה סה.
(7) (בבב) נכנסה סה.
(8) (בבב) נכנסה סה.
(9) (בבב) נכנסה סה.
(10) (בבב) נכנסה סה.

תורה אור השלם

1. גם אהבתם גם שנאתם גם
קבאתם כבר אברה חולק אין
לדם עוד לעולם בכל אשר
בעשה תחת השמים:
2. קדלה ט ו
האויב תמו וצדקה לצדק
תקדים נחמה אבר וצדק דמות
ההלים ט ו

אמר ליה האויב כמו סרבות לנלל. דמשמע אע"פ שכבר נמנו סרבות
לנלל ואין יפה להזכירם: **אפי' רבי דעניו סוס.** הכא לא נהוג ענוותנותא
יתירא דאמר משום רבי מאיר ולא רצה לומר כהדא אמר ר"מ: **סיני**
מדף. מי שגנה משנה וצרימא סדורין לו כנתינתן מהר סיני: **וד**
אמר עוקר הרים. דחריף ומפולפל בתורה
אע"פ שאין משנה וצרימא סדורין לו כל
ק: **רבי יוסף.** קרו ליה סיני לפי שהיו
משניות וצרימא סדורות לו כנתינתן
מהר סיני אצל לא היה מפולפל כרצה:
הכל לריון למרי חטא. כלומר רב
יוסף הוא מרי חטא שמשנה וצרימא
סדורין לו מפי השמועה כנתינתן מהר
סיני דמשנה וצרימא אצוהו להלכתא:
אומנא לביסיה לא קרא. שלא רצה
לנהוג סדרה בעצמו כל אותן השנים שמלך
רצה אפילו כהא' סרבותא שלא רצה

לא היה קרב אמר לו מי הם הללו שמימיהם
אנו שותים ושמותם אין אנו מוכירים אמר
ליה בני אדם שבקשו לעקור כבודך וכבוד
בית אביך אמר ליה 'גם אהבתם גם שנאתם
גם קנאתם כבר אברה אמר ליה: **האויב תמו**
חרבות לנצח אמר ליה הני מלי היכא דאהנו
מעשייהו רבנן לא אהנו מעשייהו הדר
אתני ליה אמרו משום רבי מאיר אילו היה
תמורה לא היה קרב אמר רבא אפילו רבי
דענוותנא הוא תנא א' אמרו משום ר"מ אמר

לביא שום אומן בתוך ביתו אלא כשהוא רוצה להקין דס' היה האומן
על לבימיה דרצה ושם היה מקין. ואלו דגרסי שלא רצה לנשוך סרבות
נעצמו כל אותן שנים שמלך רצה כלומר שלא היה לו פנאי להקין
עצמו אלא היה עוסק כל שעה בסורה לפני רב: **חוייה לאכ"י דגבש**
רישוי. כלומר ראה לו הרמת ראש:
נחמני פתח. ואמור דרשא דמשמא
פסקן ליה רצותא. **אכ"י** קרו ליה נחמני
(ו) **ואיכא דלמרי דגלשון גנאי קרי ליה**
נחמני כלומר עדיין אתה תלמדו של
רבי נחמן: **חריף ומקשה.** מתוך פלפול
יתירא דהוא ליה הוא מקשה ומתקן
אצל רבא בר מתנה לא הוא חריף כל
ק' אלא מתוך שהוא שואה ומענין יפה
יפה מסיק אלינא דהלכתא:

הדרן עלך כהן משיח וסליקא לה
מסכת הוריות

ר"מ לא אמר אמר רבי יוחנן פליגו בה רבן שמעון בן גמליאל ורבנן חד אמר סיני עדיף וחד אמר עוקר
הרים עדיף ר"ב יוסף סיני רבה עוקר הרים שלחו לתמן איזה מהם קודם שלחו להו סיני עדיף ר"ב יוסף
מר הכל צריכין למרי חטא ואפילו הכי לא קביל רב יוסף עליה מלך רבה עשרין ותרתין שנין והדר
מלך רב יוסף וכל שני דמלך רבה רב יוסף אפילו אומנא לביתיה לא חליף אב"י ורבא ורבי זורא ורבה
בר מתנה הו' יתבי והו' צדיק רישא אמרי כל דאמר מלתא ולא מפרך להו רישא דכולהו איפריך דאב"י
לא איפריך חוייה ר"ב רבא רישא א"ל נחמני פתח ואימא איבעיא להו רבי זורא ורבה בר רב מתנה
הי מנייהו עדיף רבי זורא חריף ומקשה ורבה בר רב מתנה מתוך ומסיק מאי תיקו:

הדרן עלך כהן משיח וסליקא לה מסכת הוריות

מנייהו מלתא (נדל הוה) (דכולהו) אפריך ואילו דאב"י לא אפריך חוייה רבא לאב"י דבא רישא. כלומר ראה לו הרמת ראש והצחלת פנים מחמת דלא איפריך ליה מלתא אמר ליה נחמני פתח ואימא דרש לקמן דמן שמיא פסקי
לך רבותא. ופי' רב האי גאון ו"ל א' דאב"י נחמני שמו ומפרשי' בכמה דוכחי כגמרא ונקטי' (נן ד) רבנן דבר אחוהי דרבה בר נחמני הוה ותלמידיו וכו'ן דהוה שמו נחמני כשם אביוהי דרבה לא הוה קרא לו בכל שנותיו נחמני
כשם אביוהי אלא דהוה קרא ליה אב"י כלשון ארמי כאדם שקורא אב"י וסליק ליה אב"י. וכו'ן שהיה מן האבות והנהגה קרייה רבנן הכי עכ"ד ו"ל: **אבעיא** להו רבי זורא ורבה בר מתנה הי מנייהו עדיף. נפק מינה לרבי דמכרמי
כו' ומעטור עולא דהו' מנייהו ובעיא הי מנייהו עדיף. והשתא מפרש (מהו) (מהו) דכלל חר מנייהו. ר' זורא חריף ומקשה מתוך פלפולא היה יודע להקשות ולתקן (מי' לא) (מי' לא) הוה דיע לאסמך שמעתתא אליבא דהלכתא
ר' ברה בר מתנה מתוך ומסיק כלומר לא היה מפולפל וחריף כי"כ להקשות ולתקן מיד אלא שדא ומענין יפה עד דמסקא ליה שמעתיא אליבא דהלכתא מאי הי מנייהו עדיף וסלקא בתריק:
הדרן עלך כהן משיח וסליקא לה מסכת הוריות

(6) ע"י שפירק עני' אפי'.

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

הדרן עלך מסכת עדיות והדרן עלך. דעתן עלך מסכת עדיות ודעתך עלך. לא נתנשי מינה מסכת עדיות ולא תתנשי מינן לא בעלמא דהין
ולא בעלמא דאתי:

יאמר בן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אמונתנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא. חנינא בר פפא רמי בר פפא
נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורקב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפניפות עמך בית ישראל. ונהיה בלנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל בלנו
יודעי שמך ולומדי תורתך: מאזכי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בדקדוק למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך
כי גם חיייתני: ברוך אתה יי למדני חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משכימים והם
משכימים. אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים
ואינן מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת
אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:

יהי רצון מלפניך יי אלהי בשם שעורתי לסיים מסכת עדיות בן תעורני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסייםם ללמוד וללמוד לשמור
ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה
מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם. ותתקיים בי בהתהלךך תנהא אותך בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחך. כי בי ירבו ימיך
ויסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד: יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא, ולאחאי מתאי, ולאסקא לחיי עלמא, ולמבנא קרתא דירושלם, ולשכלל
היקליה בגוה. ולמקער פולחנא נוכראה מארעא, ולאחבא פולחנא דשמיא לאתריה, וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה, ויצימח
פרקנה ויקרב משיחהו. בתיבון וביומיבון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, ואמרו אמן. יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי
עלמיא. יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדושא בריך הוא. לעלא מן כל ברכתא ושיירתא
תשבתתא ונחמתא דאמירן בעלמא, ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן, ועל תלמידיהו ועל כל תלמידי תלמידיהו, ועל כל מאן דעסקין
באורייתא, די בארתא (קדישא) הדין ודי בכל אתר ואתר, יהא להון ולכון בשמא רבא חנא וחסדא ורחמי וחי' אריכי ומוזני ריחוי ופרקנא
מן קדם אבהוהו די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמאי וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן: עושה שלום
במרומוי הוא ברחמי: יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

(*פי' הגון על זה מתנא בס' החיים שחזר אחי הגאון מהר"ל מפראג בס' זכיות ח"א פ"ג)

(**)נכסיומא וסוף משנת הרמ"א ו"ל וכן בסוף יס"ש כ"ק כחזר רמזים על הזכרת שמות הללון: